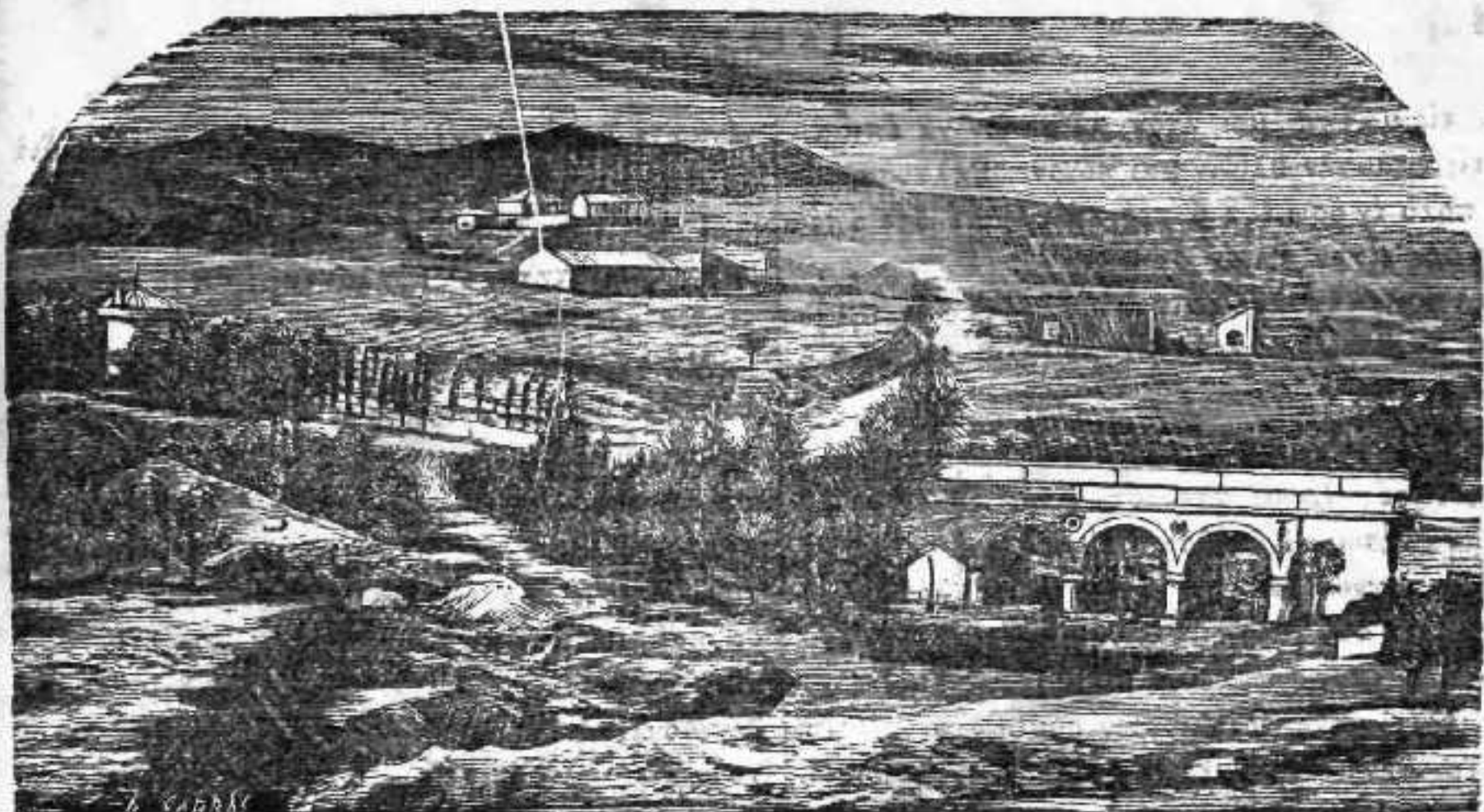

ΕΤΟΣ Δ'.

Εν ΑΘΗΝΑΙΣ, 15 Φεβρουαρίου 1872.

ΦΥΛΛ. ΙΘ'.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ

ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΑΙΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΥΠΟ

ΛΟΥΙΖΗΣ ΜΥΛΒΑΧ.

(συνέχεια· ἴδε φυλλ. ΙΗ'.)

Τὸ γνωρίζετε, Ὑψηλάντη, εἶπεν αὕτη χαμηλοφώνως. Ἀπόψε, ὡς γνωρίζετε, εἶναι ἡ διὰ τοὺς φίλους μου ὠρισμένη ἐσπέρα, καὶ ἦτο πιθανὸν ἐξ αὐτῶν τις νὰ προτιμήσῃ ἀντὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἐορτὴν νὰ ἔλθῃ πρὸς με· διὰ τοῦτο δὲν ὑπῆγα. Ἀλλὰ διατί με ὀνομάζετε σήμερον πριγκηπέσσαν.

Διότι εἰσθε ἀληθῆς ἡγεμονίς τῆς νεότητος τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ κάλλους, ἡγεμονίς, ἐνώπιον τῆς ὁποίας πρέπει σύμπαντες νὰ κλίνωσι γόνυ.

Δι' ὑμᾶς ὅμως δὲν εἶμαι πριγκηπέσσα, Ὑψηλάντη, εἶμαι ἀπλῆ Ἑλένη καὶ ὡς τοιαύτην ἀπαιτῶ νὰ με θεωρῆτε. Ἀνστράφημεν ὁμοῦ ὡς ἀδελφοί. Ἡμῖν βρέφος ἐτι ὅτε ἤλθετε μετὰ τοῦ πατρός σας εἰς Πετρούπολιν, καὶ ἐκλαίον ἀπὸ ἐνθουσιασμὸν ὅσάκις μοὶ διεγρῶντο περὶ τοῦ μόλις 16ετοῦς ἥρωος Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου,

ὅστις ἔσωσεν ἀπὸ τοῦ θανάτου τὸν πατέρα του. Τὰ πρῶτα εὐγενῆ τῆς ψυχῆς μου αἰσθήματα τὰ ὀφείλω εἰς ὑμᾶς. Πόσον εὐτυχῇ ἐθεώρησα ἑμαυτήν ὅτε ὁ ἀδελφός μου σᾶς εἰσήγαγεν εἰς τὴν οἰκογένειαν μας! ἡ νεαρὰ καρδίᾳ μου ἐπαλλε δι' ὑμᾶς, ἔσπευσα νὰ σᾶς ὀνομάσω ἀδελφόν μου, καὶ σᾶς προσέφερα ἀδελφικὴν στοργήν. Ἐκτοτε σᾶς ἠγάπησα ὡς ἀδελφόν.

Με ἠγαπᾶτε, πριγκηπέσσα Ἑλένη, καὶ πρὸ δύο ἐτῶν ὅτε ἐνυμφεύθητε τὸν πριγκηπα Σουβαρώφ; ὑπέλαβε μειδιῶν εἰρωνικῶς ὁ Ὑψηλάντης.

Γνωρίζετε πολὺ καλᾶ, ἐκραξεν αὕτη μετὰ ζωηρότητος ὅτι ἐγὼ δὲν ἐνυμφεύθην, ἀλλ' ὅτι ὁ πατήρ μου μ' ἐνύμφευσεν μετὰ τὸν πριγκηπα, μ' ὅλον ὅτι ἐγνώριζεν ὅτι δὲν τὸν ἠγάπων, ὅτι δὲν ἠδυνάμην νὰ τὸν ἀγαπήσω, διότι... Ὅμως με διέταξε καὶ καθήκόν μου ἐνόμισα νὰ ὑποταχθῶ εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ πατρός μου. τί θὰ ὀφελούμην ἂν δὲν συγκατένευον; ὑπετάχθην λοιπὸν εἰς τὴν τύχην μου καὶ ἐνυμφεύθην ὁ Θεὸς νὰ με συγχωρήσῃ, καὶ ὅμως τὸ ὁμολογῶ, διὰ τὸν συζυγὸν μου οὐδὲ τὴν παραμικρὰν συμπαθειὰν ἠσθάνομην, καὶ ὅτε μετὰ ἔν καὶ ἡμισυέτος ἡ ἀπὸ τοῦ ἵππου πτώσις ἐπῆνεγκε τὸν θάνατον τοῦ πριγκηπος δὲν ἠδυνάμην νὰ κλαῦσω. Ἡσθάνομην μόνον ὅτι ἦμην πάλιν ἐλευθέρα, τὰ δὲ πένθιμα ἐνδύματα οὐδ' ὅπως συνεφώνουν μετὰ τὰ αἰσθήματα τῆς καρδίας μου. Πολλάκις ἤλεγξα ἑμαυτὴν διὰ τοῦτο,

ἀλλ' εἰς μάτην· μοι ἦτον ἀδύνατον νὰ ἐπιβάλω εἰς ἐμαυτὴν θλίψιν καὶ πόνον. Ἐκλαυσα τὸσον πολὺ ἐν ὧσιν ἔζη ὁ πρίγκηψ, ὥστε ὅτε ἀπέθανε δὲν εἶχον πλέον δάκρυα.

«Δὲν ἠγαπήσατε λοιπὸν οὐδέποτε τὸν πρίγκηπα Σουδαρώφ; ἤρώτησε χαμηλῇ τῇ φωνῇ ὁ Ὑψηλάντης.

Ἡ Ἑλένη ἀτενίσασα αὐτὸν ἔντρομος εἶπεν. «Ἐρωτᾶτε; Ἐνομίσατε ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ τὸν ἀγαπήσω; Ἐρωτᾶτε περὶ τούτου, σεῖς;

Μόλις ἐγνώρισα τὸν πρίγκηπα, Ἑλένη· ὡς γνωρίζετε, τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἤμην εἰς τὴν ἐκστρατείαν καὶ ἐπέστρεψα εἰς Πετρούπολιν ὀλίγους μῆνας μετὰ τὸ θλιβερὸν συμβάν.

«Τὸ θλιβερὸν συμβάν» ἐψιθύρισεν ἡ Ἑλένη μειδιάσασα παραδόξως. Εἴτα ἐσιώπησαν ἀμφοτέροι, καὶ ἐκείνη μὲν ἠτένιζε σκεπτικῇ τὸ πῦρ, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐκάθητο ἀπέναντι αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, τὰ βλέμματα ἔχων προσηλωμένα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μακρὰ σιωπὴ ἐπεκράτησε, τὴν ὁποίαν διέκοψεν ἐπὶ τέλους ἡ Ἑλένη, ἐρωτήσασα τὸν Ἀλέξανδρον διατί δὲν ὑπῆγεν εἰς τὴν ἐορτὴν ἐνῷ ἡ ἀπουσία του θὰ καθίστατε ἐπαισθητή.

Εἰς τίνα; ἤρώτησεν οὗτος.

Εἰς πάσας τὰς ὥραιας κυρίας, αἵτινες σὰς ἀγαπῶσι καὶ τὰς ὁποίας... ἴσως ἀγαπᾶτε καὶ ὑμεῖς.

Ἑλένη! ἐκραξεν ὁ Ὑψηλάντης· οὔτε ἀγαπῶ τίνα οὔτε μὲ ἀγαπᾷ τις ἐκ τῶν ἐν τῇ ἐορτῇ κυριῶν.

Ἐννοῶ, ὑπέλαβεν αὕτη, δὲν θέλετε νὰ προδώσητε τὰ μυστικὰ τῶν κυριῶν, καὶ ἔχετε δίκαιον, τοιοῦτον εἶναι τὸ χρέος τοῦ ἱππότου. Δὲν δύνασθε ὁμῶς νὰ διαψεύσητε ὅ,τι ἐγὼ ἰδίῳς ὀφθαλμοῖς εἶδον. Πιθανὸν σεῖς νὰ μὴ ἀγαπᾶτε, ὅτι ὁμῶς ὑπάρχουσι πολλαὶ κυρίαι, αἵτινες σὰς ἀγαπῶσι, τοῦτο φίλε μου ἐνόησε πᾶς τις, ὅστις παρὼν χθὲς ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀγίου Στεφάνου ἔλαβε τὸν κόπον νὰ σὰς κατασκοπεύσῃ ὀλίγον. Μετὰ πόσου ζήλου σὰς ἐπλησίαζον αἱ κυρίαι! Μετὰ πόσης ἐπιτηδειότητος σὰς διεβίβαζον τὰς ἐπιστολάς των, καὶ μετὰ πόσης χάριτος τὰς ἐλαμβάνετε σεῖς!

Εἶδετε ταῦτα, Ἑλένη; ἤρώτησε μειδιῶν ὁ Ὑψηλάντης.

Πῶς ἦτο δυνατόν νὰ μὴ τὰ ἴδω, ἀφ' οὗ ἤμην πλησίον Σας; Δυστυχῶς τὰ εἶδον ὅλα, εἶδον καὶ τὴν ὥραιαν κυρίαν, εἰς τὴν ὁποίαν προση-

νέγκατε μετὰ τόσης χάριτος τὸν βραχίονα διὰ νὰ τὴν ὀδηγήσητε εἰς τὸ ὄχημά Σας.

Γνωρίζετε λοιπὸν ὅτι ἦτο ὥραία; ἤρώτησε μετὰ ζωηρότητος ὁ Ὑψηλάντης! Ἦτο πράγματι νέα καὶ ὥραία;

Μὴ σὰς ἐπῆλθεν ἡ παράδοξος ιδέα νὰ προσποιηθῇτε ὅτι τὸ ἀγνοεῖτε;

Σὰς διαβεβαίω ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς τιμῆς μου ὅτι τὸ ἀγνοῶ. Ἡ κυρία μὲ παρεκάλεσε νὰ τῇ παράσχῃ θέσιν εἰς τὸ ὄχημά μου ἱκειδῇ ἐντὸς τοῦ πλήθους ἔχασε τοὺς ὑπηρετάς της. Ἐνόμισα καθήκον μου νὰ ἐκπληρώσω τὴν παράκλησίν της καὶ τὴν ὠδήγησα εἰς τὸ ὑποδειχθέν μοι ξενοδοχεῖον. Ἐκεῖ ἀπεχωρίσθημεν, ἀφ' οὗ προηγουμένως μὲ παρεκάλεσε νὰ μὴ θελήσω νὰ μάθω τίς εἶναι, ἀλλὰ ν' ἀναχωρήσω ἀμέσως. Οὔτε τὸ ὄνομά της γνωρίζω οὔτε τὸ προσωπὸν της εἶδον, διότι ἦν κεκαλυμμένη μὲ διπλοῦν κρήδεμνον.

Παράδοξον! εἶπε σύννους ἡ πρίγκηπέσσα. Καὶ δὲν γνωρίζετε τίποτε περισσότερον περὶ αὐτῆς, δὲν ἐμάθετε τίποτε;

Μάλιστα, Ἑλένη, εἶπε μετὰ τινῶν στιγμῶν σιωπῆς ὁ Ὑψηλάντης. Προσεκλήθην νὰ ὑπάγω πρὸς αὐτὴν ἀπόψε περὶ τὴν 10ην, καὶ θέλω ὑπάγει.

Θὰ ὑπάγετε; ἐκραξεν ἀναπληρώσασα ἡ Ἑλένη. «Πλῆθατε διὰ νὰ μοι εἴπητε ὅτι θὰ ὑπάγητε εἰς ἐρωτικὴν συνέντευξιν;

Μ' ἐρωτήσατε, καὶ σὰς ἀπῆντησα εἰλικρινῶς, ἀπεκρίθη ὁ Ὑψηλάντης, διότι δὲν εἶχον τὸ θάρρος νὰ ψευσθῶ πρὸς ὑμᾶς. Εἰς ἐν ὅμοις ἀπατάσθε, Ἑλένη· δὲν θὰ ὑπάγω εἰς ἐρωτικὴν συνέντευξιν, θὰ ὑπάγω νὰ τῇ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν.

Καὶ τί θὰ τῇ εἴπητε;

Θέλετε νὰ τὸ μάθητε, Ἑλένη;

«Ὅτι δὲν ἦνε ἀδιακρισία, θὰ μὲ ὑποχρεώσητε.

«Ἐστω, ἀφ' οὗ τὸ θέλετε, θὰ σὰς τὸ εἰπῶ, ὑπάγω πρὸς τὴν κυρίαν ταύτην ὡς χειρῶνος πρὸς ἀσθενῆ, τὸν ὁποῖον προτίθεται νὰ θεραπεύσῃ δι' ἐγχειρίσεως. Ἡ κυρία αὕτη μοι ἔγραψεν, ὡς δ' ἐκ τῶν γραφομένων της εἰκάζω ἔχει εὐγενῆ καρδίαν. Μοι ὡμολόγησεν ὅτι μὲ ἀγαπᾷ. Χρέος μου λοιπὸν εἶναι νὰ τὴν εὐχαριστήσω, διότι οὐαὶ εἰς τὸν ἄνδρα, ὅστις δὲν εἶναι αἰωνίως εὐγνώμων πρὸς γυναῖκα, ἥτις τὸν ἀξιοῖ τοῦ ἐρωτός της. Θὰ ὑπάγω πρὸς αὐτὴν καὶ θὰ τῇ εἰπῶ. «Κυρία, ἠβελήσατε νὰ μοι προσενέγκητε τὸ εὐγενέστερον καὶ πολυτιμότερον δῶρον, τὸ δῶρον τοῦ ἐρωτός. Ἡ ψυχὴ μου ὑποκλίνεται

ἐνώπιον ὤμων συγκεκινημένη, ἀλλ' ἡ καρδιά μου — συγχωρήσατέ μοι νὰ σᾶς τὸ ὁμολογήσω — ἡ καρδιά μου δὲν δύναται ν' ἀνταποδώσῃ τὰς ἱεράς τοῦ ἔρωτος φλόγας, διότι ὁ ἔρως δὲν διαιρεῖται, δὲν δύναται ν' ἀνήκει συγχρόνως εἰς δύο. Ὁ ἔρως πρέπει ν' ἀγαπᾷ ἀποκλειστικῶς, ἐξ ὅλης ψυχῆς, ἐξ ὅλης καρδίας· οὐδεμία ἄλλη ἐπιθυμία, οὐδεμία ἄλλη θέλησις πρέπει ν' ἀπομακρύνῃ τὴν καρδίαν τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ἔρωτός του. Ἡ ἰδική μου καρδιά, κυρία, ἀνήκει ἀποκλειστικῶς, ἀμερίστως εἰς τὴν πατρίδα μου, τὴν προσφιλῆ, τὴν ὡραίαν Ἑλλάδα. Ναὶ ἡ Ἑλλάς εἶναι ἡ μόνη ἐρωμένη μου, οὐδεμίαν ἄλλην οὔτε ἔχω οὔτε μοὶ ἐπιτρέπεται νὰ ἔχω. Εἰς αὐτὴν ὡμοσα πίστιν, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ τηρήσω μέχρι τοῦ θανάτου μου. Οὐδὲν ἐπὶ τῆς γῆς δύναται νὰ μὲ ἀποτρέψῃ ἀπὸ τοῦ ἔρωτός μου, οὐδὲν δύναται ν' ἀπασχολήσῃ τὴν καρδίαν μου εἰμὴ ὁ ἔρως αὐτός. Πᾶς διαλογισμός μου ἀνήκει εἰς τὴν πατρίδα μου. Ἡ ἐρωμένη μου Ἑλλάς στενάζει ὑπὸ τὸν ζυγόν· πρέπει ἢ νὰ τὴν ἐλευθερώσω ἢ ν' ἀποθάνω. Ἡ ἐρωμένη μου Ἑλλάς καίται ἐν τῷ βορβόρῳ χύνουσα αἱματηρὰ δάκρυα· πρέπει νὰ τὴν ἀνεγείρῃ ἢ νὰ πέσω κί ἐγὼ εἰς τὸν βόρβορον καὶ ν' ἀποθάνω. Εἰς μόνην τὴν πατρίδα μου ἀνήκει ὁ ἔρως μου· οὐδεμία δὲ γυνὴ ἔστω καὶ ἡ ὡραιότερα, ἡ ἀγαθοτέρα, ἡ λαμπροτέρα, δύναται νὰ μοιράσῃ μετὰ τῆς Ἑλλάδος τὸν ἔρωτα τοῦ Ὑψηλάντου». Ταῦτα, Ἑλένη θέλω εἶπῃ εἰς τὴν κυρίαν ἐκείνην, ἥτις νομίζει ὅτι μὲ ἀγαπᾷ. Αὕτη εἶναι ἡ ἐγχείρισις, ἣν θέλω ἐπιχειρήσει ἐπ' αὐτῆς διὰ νὰ τὴν θεραπεύσω. Ἰδέτε, Ἑλένη τὸ ὡρολόγιόν σας δεικνύει ἤδη δεκάτην. Εἶναι καιρός· ὑγιαίνετε, Ἑλένη, φίλη μου· ὑγιαίνετε καὶ συγχωρήσατέ με διότι ἐτάραξα τὴν εὐάρεστον μοναζίαν σας.»

Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ὑψηλάντης, ἠγέρθη, ἔλαβε τὴν χεῖρα τῆς Ἑλένης, τὴν ἡσπάσθη, καὶ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου.

Ἡ Ἑλένη τὸν ἔβλεπεν ἀναχωροῦντα μὲ καρδίαν συγκεκινημένην. «Μοὶ ὡμίλησε πράγματι οὕτως; ἠρώτησεν ἑαυτὴν μὲ τρέμοντα χεῖλη· ἠθέλησε νὰ μοὶ ἀνοίξῃ τὴν καρδίαν τοῦ, διότι εἶδεν ἐντὸς τῆς ἰδικῆς μου;» ἐκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ δύο δάκρυα μεγάλα καὶ λαμπρά ὡς ἀδάμαντες ἔρρευσαν ἐπὶ τῶν ὠχρῶν παρειῶν τῆς.

ρόν του εὔρε πρὸ τῆς θύρας ἀναμένουσαν ἄμαξαν. Πηδήσας ἀπὸ τοῦ ὀχήματός του ἐπλησίασε πρὸς τὴν ἄμαξαν πρὸ τῆς ὁποίας ἵστατο ἄνευ στολῆς ὑπηρέτης.

Εἰς τίνα ἀνήκει ἡ ἄμαξα αὕτη; ἠρώτησε. Δὲν ἤξεύρω, κύριε, ἀπήντησεν ὁ ὑπηρέτης. Διὰ τίνα περιμένει ἐδῶ; Διὰ τὸν πρίγκηπα Ὑψηλάντην, Κύριε. Τότε ἀνοίξον, εἰμ' ἐγώ!

Ἡ λάμψις τοῦ πλησίον φανοῦ ἐπιπτεν ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ὑψηλάντου, καὶ φαίνεται ὅτι τὸν ἐγνώρισεν ὁ ὑπηρέτης, διότι χωρὶς νὰ προσθέσῃ τι ἤνοιξε τὴν θυρίδα καὶ τὸν ἐδοκίμησε ν' ἀναβῇ.

Μετὰ ἡμίσειαν περίπου ὥραν ἡ ἄμαξα διελθοῦσα διαφόρους ἔστη ἐν σκοτεινῇ καὶ στενῇ ὑδῶ πρὸ μεγάλου καὶ σοβαροῦ οἰκοδομήματος. Ὁ ὑπηρέτης ἤνοιξε τὴν θυρίδα, καὶ, εἰσελθόντος τοῦ Ὑψηλάντου εἰς μικρὰν θύραν, ἣν οὗτος τῷ ὑπέδειξε, τὸν παρεκάλεσε νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ ἵνα λάβῃ τὴν χεῖρα τῆς ἐξοχότητός του καὶ τὸν ὀδηγήσῃ, διότι εἶπεν αἱ κλίμακες καὶ οἱ διάδρομοι ἐν τῷ ὀπισθίῳ τούτῳ τοῦ οἴκου τμήματι ἦσαν σκοτεινοί, καὶ ὁ μὴ γνωρίζων καλῶς τὴν οἰκίαν δὲν ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ.

Ὁ Ὑψηλάντης ἔδωκεν εἰς τὸν ὑπηρέτην τὴν χεῖρα καὶ διελθὼν λαβύρινθον διαδρόμων καὶ αἰθουσῶν ἐφθασεν ἐνώπιον θύρας φωτιζομένης ὑπὸ λυχνίας ἀνωθεν κρεμαμένης.

Ἐφθάσαμεν, ἐξοχώτατε, ἐφίεθιρσεν ὁ ὑπηρέτης κρούσας τρεῖς ἐλαφρῶς τὴν θύραν.

Ἡ θύρα ἠνοιχθῇ ἀμέσως, καὶ μυστηριώδους φωνῇ προσεκάλεσε τὸν Ὑψηλάντην νὰ εἰσέλθῃ. Ὁ μικρὸς προθάλαμος, εἰς ὃν ὑπακούσας εἰς τὴν πρόσκλησιν εἰσῆλθεν, ἐφωτίζετο ἀμυδρῶς, ὥστε τὰ ἐν αὐτῷ ἀντικείμενα δὲν διεκρίνοντο.

Ἐλθετε, ὑψηλότατε, εἶπε γυνὴ τις παρὰ τὴν θύραν ἵσταμένη. Σᾶς περιμένουν. Λάβετε τὴν καλωσύνην ν' ἀνοίξητε τὴν ὀπισθεν τοῦ παραπετάσματος ἐκείνου θύραν καὶ νὰ εἰσέλθητε.

Ὁ Ὑψηλάντης ἐπροχώρησε πρὸς τὴν θύραν τὴν ἤνοιξε καὶ εἰσῆλθεν, ἀλλ' ἐκθαμβος, ἐκπληκτος δι' ὃ, τι ἔβλεπεν, ἔστη πρὸ τῆς θύρας καὶ ἔστρεφε πέριξ τὰ βλέμματα ὡς ὑπνοβάτης.

Τὸ μέρος, ἐνθα εἰσῆλθε δὲν ἦτο δωμάτιον, δὲν ἦτο αἶθουσα, ἀλλὰ στοὰ μὲ ὡραιότατας κορινθιακοῦ ρυθμοῦ στήλας. Δὲν εὕρισκετο πλέον ἐν Βιέννῃ, οὔτε ἐν Εὐρώπῃ, ἀλλ' ἐν Ἀθήναις, ἐν μιᾷ τῶν λαμπροτέρων στοῶν τῆς Ἀκροπόλεως, ἐνῇ ἐλατρεύοντο οἱ μεγάλοι θεοί.

Ὅτε ὁ Ὑψηλάντης ἐπανῆλθεν εἰς τὸ μέγα-

Γλαυκὸς οὐρανὸς κεκοσμημένος διὰ χρυσῶν ἀστέρων αἰωρεῖτο ὑπεράνω τῶν μὲ στεφάνους ἐκ ῥόδων κεκοσμημένων στηλῶν. Ἐν τῷ βάθει τῆς στοᾶς ἐφαίνετο μία ἐκ τῶν ὡραιότατων τῆς Ἑλλάδος χωρογραφῶν· μεταξύ τῶν στηλῶν ὑψοῦντο ὡραιότατα τῶν θεῶν ἀγάλματα. Ἀπὸ τῶν ἀγαλμάτων τούτων ἐφαίνετο ὅτι ἐξήρχετο ὅλη ἡ λάμψις, ἥτις ἐφώτιζε τὴν στοάν. Βαθεῖα καὶ ἱερὰ σιωπὴ ἐπεκράτει, καὶ ὅτε ὁ Ὑψηλάντης ἀνέκυβεν ἀπὸ τοῦ ὄνειρου, ὅτε ἐπροχώρησεν, ἐτρόμαξεν ἐκ τοῦ ἤχου, ὃν παρήγαγον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ βήματά του. Ἀλλ' ὁ τρόμος του παρήλθεν ἀμέσως. Ἡ καρδιά του ἐνεπλήσθη χαρᾶς καὶ ἔκραξε. «Χαῖρε, ἱερὰ, ἁγία στοὰ τῆς Πατρίδος μου· ὁ υἱός σου ἐρχεται πρὸς σὲ πλήρης σεβασμοῦ καὶ ἀφοσιώσεως. Χαῖρε Παλλὰς Ἀθηνα, ἡ ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς ἀναπηδήσασα Θεὰ τῆς Ἀκροπόλεως. Σὲ ἱκετεύω, δός μοι τὴν εὐλογίαν σου. Ἐνώπιόν σου Φοῖβε Ἀπόλλων κλίνω τὸ γόνυ καὶ σὲ λατρεύω ἐκ καρδίας. Σὺ ὁ φωτίζων τὴν Ἑλλάδα ῥίψον ἀκτίνα μίαν τῆς λάμψεώς σου εἰς τὴν ψυχὴν μου, ποιήσόν με στρατιώτην σου καὶ πέμψον με εἰς τὴν Ἑλλάδα ἵνα ἀνοικοδομήσω ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τοὺς κρημνισμένους ναοὺς τῆς λαμπρότητός σου. Καὶ σὺ ἐδῶ εἶπαι, θεὰ ὅλων τῶν θεῶν, οὐρανία Ἀφροδίτη, θεὰ τῆς ἱερᾶς, τῆς ἁθῶς, τῆς παρθενικῆς ὡραιότητος· μολονότι δὲν ἐννοῶ τὰ μυστήρια τοῦ μειδιάματός σου σὲ ἱκετεύω· γενοῦ πρὸς με ἵλεως, θεὰ τῆς καλλωνῆς· ὅταν ἐπιτύχω τὸν σκοπὸν μου, ὅταν ἀνιδρύσω ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τοὺς ναοὺς τῶν θεῶν, τότε ὁδήγησόν με πρὸς τὴν χαριτόβρυτον γυναῖκα, τὴν ὁποίαν δὲν δύναμαι τώρα οὔτε νὰ ὀνομάσω οὔτε νὰ γνωρίσω».

Ἀκούεται μουσικὴ, ἀρμονικαὶ μελωδίαι ἤχουσι· καὶ μελωδικώταται φωναὶ ὡς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ κράζουσιν. «Ἐλθέ, ἐλθέ, οἱ θεοὶ εὐλογοῦσιν ὅ,τι ἀγαπῶσιν οἱ ἄνθρωποι. Ἐλθέ, ἐλθέ.»

Ὁ Ὑψηλάντης προχωρεῖ ὡς μαγευμένος· μειδιῶν ὑπὸ μακαριότητος πλησιάζει πρὸς τὸ ἔτερον τῆς στοᾶς ἄκρον, ἡ μουσικὴ ἀκούεται, αἱ φωναὶ κράζουσιν· παραμερίζει τὴν εἰς τὸ τέλος τῆς στοᾶς πορφυρὰν αὐλαίαν, εἰσέρχεται εἰς τὸν παρακείμενον θάλαμον. Ἡ αὐλαία πίπτει ὀπισθεν του, ἡ μουσικὴ παύει. Εὐρίσκεται πάλιν ἐν Ἑλληνικῇ στοᾷ, ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν κατοικοῦσιν οἱ θεοὶ, ἀλλ' οἱ ὑπὸ τῶν θεῶν ἀγαπώμενοι ἄνθρωποι. Τοιαύτη θὰ ἦτο βεβαίως ἡ στοὰ, ἐν ἣ ἡ Ἀσπασία ὑπεδέχετο τοὺς μεγαλειτέρους τῆς

Ἑλλάδος ἄνδρας, ἐν ἣ συνδιελέγετο μετὰ τοῦ Σωκράτους περὶ τῶν ὑφίστων ἰδεῶν, μετὰ τοῦ Περικλέους συνδιεσκέπτετο περὶ τῆς πολιτείας καὶ μετὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἢ Διογένης ἐνεθουσία ὑπὲρ τοῦ ἔρωτος. Ναί, τὸ δῶμα ἐκεῖνο εἶναι τῆς Ἀσπασίας καὶ ἤδη εἰσέρχεται καὶ αὐτὴ, φέρουσα ποδήρη μὲ χρυσὰς παρυρᾶς, λευκὸν χιτῶνα καὶ χαριέστατον πέπλον. Οἱ ὡραιότατοι αὐτῆς βραχίονες κοσμοῦνται διὰ χρυσῶν ψελλίων, καὶ ἡ μελανὴ αὐτῆς κόμη διὰ χρυσοῦ διαδήματος. Τὸ πρόσωπον αὐτῆς εἶναι ὡραῖον ὡς τὸ τῆς Ἀθηνᾶς, τὸ μειδιάματά της ἐπιχαρὶ ὡς τὸ τῆς Ἀφροδίτης. Ἐκτείνασα τοὺς βραχίονας, ὁρμᾷ καὶ ἐναγκαλισθεῖσα αὐτὸν ἐπιτίθησι φίλημα ἐπὶ τῶν χειλέων του, καὶ λέγει· ἀκαλῶς ἦλθες τελευταῖς υἱὲ τῶν θεῶν, καλῶς ἦλθες βασιλεῦ τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸν καταφιλεῖ πάλιν. Ἀλλὰ τὸ φίλημα τοῦτο ἐξήγειρε τὸν Ὑψηλάντην τοῦ ἡδέως ληθάργου του, ἐφάνη ὡς ἂν ἐξηγέρθη ἀπὸ τοῦ ὕπνου· τὸ πρόσωπόν του, τὸ ὁποῖον πρὶν ἔλαμπεν ὑπὸ χαρᾶς, ὠχρίασε καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐγένοντο ἀπειλητικοί. Τὸ ὄνειρον ἐτελείωσε· ὁ Ὑψηλάντης δὲν ἦτο πλέον ἐν Ἑλλάδι, ἦτο πάλιν ἐν Βιέννῃ.

«Διατί ἀποστρέφεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ; ἐπιθύρῃς πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ; διατί ἐνῶ ἠκολούθησας τὴν πρόσκλησιν τοῦ ἔρωτος, εἶσαι ψυχρὸς καὶ σιωπηλός;

Διότι πρέπει νὰ ἦμαι ψυχρὸς, Κυρία, ἀπεκρίθη μὲ τρέμουσαν φωνὴν ὁ Ὑψηλάντης. Πρὸ ὀλίγου εἶδον τοὺς θεοὺς τῆς Ἑλλάδος· προσηχθήτην εἰς τὴν Ἀθηναὶν καὶ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα· ἔκλινα γόνυ πρὸ τῆς Ἀφροδίτης καὶ ὤμοσα ὅτι οὐδεὶς ἐπίγειος ἔρως θέλει πληρώσει τὴν καρδίαν μου πρὶν ἢ γονυπετήσω ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, τῆς δι' ἐμοῦ ἀπελευθερωθείσης.

Θὰ τὴν ἐλευθερώσης, ἐκραξεν ἡ γυνὴ ἔνθους· θὰ θραύσης τὰς ἀλύσεις τῆς Ἑλλάδος, εἰς ἐμὲ δὲ ἐπίτρεψον νὰ σὲ βοηθήσω. Θέλω νὰ συμμερισθῶ τοὺς κινδύνους σου, τοὺς ἀγῶνας σου, τὰ σχέδιά σου. Ἐπίτρεψόν μοι νὰ ἴσταμαι παρὰ σοὶ ὅταν ἐξέλθῃς εἰς τὸν ὑπὲρ πατρίδος ἀγῶνα. Μετεμφισμένη ὡς ἀκόλουθός σου, ὡς δοῦλός σου, θέλω νὰ σὲ ἀκολουθήσω, νὰ ἀποθάνω ἢ ζήσω μετὰ σοῦ, διότι καὶ ἐγὼ ἀγαπῶ τὴν Ἑλλάδα τὴν πατρίδα μου, καὶ ἀγαπῶ καὶ σὲ βασιλεῦ τῆς Ἑλλάδος.

Μὲ ἀγαπᾷς ἐνῶ δὲν με γνωρίζεις; ἠρώτησεν οὗτος.

Σὲ γνωρίζω, ἐκραξεν αὐτὴ· σὲ γνωρίζει πᾶς

υἱός καὶ πᾶσα θυγάτηρ τῆς Ἑλλάδος. Ἐγὼ σὲ γνωρίζω καὶ σὲ καὶ τὰ σχέδιά σου. Ἀπόψε συνεκάλεσας τοὺς Φαναριώτας εἰς συνδιάσκεψιν. Θέλεις νὰ τοῖς ἀνακοινώσης ὅτι ἡ καρδιά σου ἐπληρώθη νέων ἐλπίδων καὶ ὅτι τὸ μέλλον δὲν φαίνεται πλέον τόσῳ σκοτεινόν ὡς πρότερον. Ὁ Μέττερνιχ σοὶ ὑπεσχέθη ὅτι δὲν θὰ ἐπιχειρήσῃ τίποτε ἐναντίον σου· ὁ Καποδίστριας ὁ μετὰ σὲ εὐγενέστερος Ἕλλην, εἶναι ἐνθουσιασμένος διὰ τὰ σχέδιά σου καὶ θὰ κατορθώσῃ νὰ πείσῃ ὑπὲρ τῆς ιδέας σας τὸν Τσάρον. Ταῦτα θέλεις νὰ εἴπῃς εἰς τοὺς πιστοὺς σου ἀπόψε. Ὡστε βλέπεις ὅτι σὲ γνωρίζω, καὶ ἐπειδὴ σ' ἐγνώρισα ἐκ ψυχῆς καὶ καρδίας, διὰ τοῦτο σὲ ἀγαπῶ. Ἐπιτρέψόν μοι νὰ γείνω δούλη σου, νὰ σὲ ἀκολουθῶ ὡς δορυφόρος σου, νὰ σὲ βοηθήσω ἵνα ἐλευθερώσῃς τὴν Ἑλλάδα.

Ταῦτα εἰπούσα ἡ γυνὴ ἔτεινε τοὺς βραχίονας καὶ τὸν ἐθεώρει μὲ βλέμμα ἡδυπαθὲς μειδιῶσα ἐπιχαρίτως.

Ἀλλ' ὁ Ὑψηλάντης ὀπισθοχωρήσας ἔσεισε μετὰ θυμοῦ τὴν κεφαλὴν καὶ εἶπε. Σεῖς ἡ Ἑλληνίς θέλατε νὰ γείνητε δούλη μου ἐνῶ ἐγὼ προσπαθῶ ν' ἀπελευθερώσω τὴν πατρίδα μας; Ὁ ἔρωσ, ὁ ἀληθὴς ἔρωσ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἐλεύθερον καὶ ὄχι δούλον. Τοιοῦτον θεωρῶ ἐγὼ τὸν ἔρωτα. Ὅταν δ' εὗρω τὴν ἀξίαν τοιοῦτου ἔρωτος γυναῖκα, θέλω εὐχαριστήσῃ γονυπετῆς τὸν Θεόν, καὶ θέλω νομίσῃ ἐμαυτὸν εὐτυχέστατον πάντων. Πρὸς τὸ παρὸν ὅμως δὲν μοὶ ἐπιτρέπεται νὰ ζητήσω τὴν γυναῖκα ταύτην, διότι ἡ καρδιά μου, ἡ ζωὴ μου καὶ ὁ βραχίον μου δὲν ἀνήκουσιν εἰς γυναῖκα ὅσον ὠραία καὶ ἂν ὑποτεθῇ αὕτη, ἀλλ' εἰς τὴν πατρίδα μας τὴν Ἑλλάδα!

Λοιπὸν μὲ ἀπώθεις; ἠρώτησε μετὰ λυγμῶν ἡ γυνὴ· ἀποβάλλεις τὴν καρδίαν μου, ἣν σοὶ προσφέρω;

Κυρία, ὑπέλαβε μὲ φωνὴν τρέμουσαν ὁ Ὑψηλάντης· Κυρία, οὐδέποτε ἐπίστευον ὅτι ἔχετε ἀκόμη τόπον δι' ἄλλον ἔρωτα εἰς τὴν καρδίαν σας.

Ἡ γυνὴ ἀκούσασα τοὺς λόγους τούτους ἐρυθρίασεν, οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἐξήστραψαν ὑπ' ὀργῆς καὶ μὲ βραγχνώδη φωνὴν ἔκραξε· ἀμὲ γνωρίζεις λοιπὸν;

«Μήπως δὲν γνωρίζεις σὺ ἐμέ; ἀπάντησεν ὁ Ὑψηλάντης. Πῶς νὰ μὴ σὲ γνωρίζω, δυστυχῆς, ἀξιοθρήνητε, πεπλανημένη θυγάτηρ τῆς πατρίδος μου; Σὲ οἰκτεῖρω, Καραμῖνα. Οἰκτεῖ-

ρω τὴν πατρίδα μας διότι ἡ ὠραιότης ἐκ τῶν θυγατέρων τῆς κατάντησε νὰ γείνῃ ἡρωϊκοῦ δράματος, Διδῶ ἀτίμου Λινείου⁽¹⁾. Ἐπιτρέψατέ μοι ν' ἀναχωρήσω, κυρία, διότι, ὡς γνωρίζετε μὲ ἀναμένουσιν οἱ φίλοι μου.»

Ταῦτα εἰπὼν ὑπεκλίνατο καὶ κατέλειπε τὴν αἵθουσαν βραδέως βαδίζων. Ὅταν δ' ἔφθασε πρὸ τοῦ ἐν τῇ στοᾷ ἀγάλματος τῆς Ἀφροδίτης ἐκλινε τὴν κεφαλὴν ὡς πρὸς προσευχὴν καὶ ψιθυρίσας μόνον τὴν λέξιν α' Ἑλένην ἐπροχώρησε καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν πρὸ τῆς στοᾷς σκοτεινόν προθάλαμον. Ἡ θαλαμηπόλος ἤνοιξεν αὐτῷ τὴν θύραν πρὸ τῆς ὁποίας ἵστατο ὁ δούλος, ὅστις σιωπηλὸς ὠδήγησεν αὐτὸν πάλιν διὰ τῶν σκοτεινῶν διαδρόμων καὶ αἱθουσῶν εἰς τὴν ἀμαξάν.

«Μὲ περιεφρόνησε! Μὲ περιεφρόνησεν ἔκραξεν ἡ Καραμῖνα πίπτουσα ἐξησθενημένη ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου.

«Ναί, ὠραιότης μου Καραμῖνα, εἶπεν ὁ Καποδίστριας ἀνοίγων ἡρέμα τὴν κρυφίαν θύραν ὀπισθεν τῆς ὁποίας ἱστάμενος ἤκραζέτο. Ναί, σὲ περιεφρόνησεν· εἶναι ἀλαζὼν μωρὸς μηδόλως ἐννοῶν τί ἐστὶ καλλὸν Ἑλληνίδος. Ὁ Ὑψηλάντης εἶναι μετεμψισμένος καλόγηρος ἐξ Ἀθῶνος καὶ οὐδὲν πλέον. Δὲν σοὶ τὰ εἶπον πρὶν; Θεωρῶν ἑαυτὸν ἄγνον νομίζει ὅτι τῷ ἐπιτρέπεται νὰ ρίψῃ τὸν πρῶτον λίθον κατ' ἐκείνων, οὓς νομίζει ἥττον ἄγνοους, κατ' ἐκείνων, οἵτινες ἡσθάνθησαν ὡς ἄνθρωποι καὶ ἐπταίσαν ὡς ἄνθρωποι. Παρηγορήθητι, Καραμῖνα· δὲν ἦτον ἄξιος τοῦ ἔρωτός σου. Ἐννοεῖται, τὰ σχέδιά μας ἐναυάγησαν. Τώρα ὅμως τὸν ἐγνώρισα πλέον, τὸν ἐνθουσιώδη παῖδα· τώρα τὸν κρατῶ ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὰς χεῖρας μου καὶ θὰ τὸν διοικῶ ὅπως ἐγὼ θέλω. Ὁ μόνος τοῦ ἔρωτος εἶναι ἡ Ἑλλάς, θέλει νὰ τὴν ἐναγκαλισθῇ· θὰ τὸν βοηθή-

Σημ. (1) Ἡ ὠραία Ἑλληνίς Καραμῖνα διεδραμάτιζε τότε ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς Συνόδου σπουδαῖον πρόσωπον. Δεκαπενταετὴς εἰσῆχθη εἰς τὸ ἐκπαιδευτήριον τοῦ Ἀγίου Διονυσίου· ἐκεῖ δὲ κατὰ τὸ 1814 ἰδὼν αὐτὴν Γερμανὸς τῆς πρίγκηψ, ἠράσθη αὐτῆς, τὴν ἀπήγαγε καὶ τελευταῖον — τὴν ἐγκατέλειπε. Πλεῖστοι καὶ διακεκριμένοι τῆς ἐποχῆς ἄνδρες, ἰδίᾳ ὁ Καποδίστριας ἔφερον αὐτὴν εἰς Βιέννην ἵνα ἀναζητήσῃ ἐκεῖ τὸν ἀρραγὴ τῆς τιμῆς τῆς, οὔτινας ἠγνόει καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα. Μετὰ πολλὰς ἐρεῖνας ἀνεκλήρῃθη ὅτι ὁ ἐξεπατήσας αὐτὴν ἦν ὁ δούλος τῆς Κ., ὅστις ἠρνήθη νὰ τὴν ἐμφανίσῃ. Φίλοι αὐτῆς στενοὶ ἦσαν ὁ πρίγκηψ Ligne καὶ ὁ Καποδίστριας. Βελόδιον διερρήσθη ἐξ ὀλοκλήρου.

σω νὰ τὸ ἐπιτύχη, ἀλλ' ὅταν τὸν ἐναγκαλισθῇ ἡ Ἑλλάς, αὐτὸς θ' ἀποθάνῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, ὡς οἱ μάρτυρες ἐκείνοι, οἵτινες ὑπεχρεοῦντο ἐν ταῖς φυλακαῖς τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως ἐν Μαδρίτῃ νὰ ἐναγκαλισθῶσι τὴν Παναγίαν καὶ ἐνῶ τὴν ἐνηγκαλίζοντο διεστρυπῶντο ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ στῆθους αὐτῆς ἐξερχομένων ἐγγχειδίων.

Οἱ λόγοι, οὓς ὁ πρίγκηψ Ligne εἶπε περὶ τῆς Βιενναίας συνόδου ἐπληθήθουν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν. Ἡ σύνοδος χορεύει ἀλλὰ δὲν προχωρεῖ εἶπεν ὁ πρίγκηψ. Καὶ πράγματι ἡ σύνοδος ἐχόρευεν, ἐψάλλε καὶ ἐπαίζεν, ἀλλὰ τὰ μεγάλα ζητήματα δὲν ἐλύοντο. Οἱ διπλωμάται ἐφιλονεῖκου καὶ διεπληκτίζοντο ἐν ταῖς συνεδριάσεσι περὶ ἐπαρχιῶν, ὑπηκόων, συνόρων καὶ τίτλων, καὶ ἐπειδὴ πάντες μὲν ᾔθελον νὰ κερδίσωσιν οὐδεὶς δὲ νὰ παραχωρήσῃ τίποτε, ἐφαίνετο ὅτι οὐδὲν σπουδαῖον ἀποτέλεσμα ᾔθελεν ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς Συνόδου.

Καὶ τὴν μὲν πρῶτην οἱ διπλωμάται ἐφιλονεῖκου καὶ διεπληκτίζοντο, τὴν δ' ἐσπέραν συναθροίζόμενοι εἰς τὰς διαφόρους διασκεδάσεις ἀπεζημιούντο διὰ τὴν σοβαρότητα καὶ τὰς ἐναχλήσεις τῆς πρωῆς.

Νέαι καθ' ἐκάστην ἑορταὶ καὶ διασκεδάσεις ἐφευρίσκοντο, ὧν μετείχον πάντες οἱ μεγαλειότατοι, ὑψηλότατοι καὶ ἐσοχώτριοι ξένοι τῆς πρωτευούσης. Μόνος ὁ Ὑψηλάντης εἰς οὐδεμίαν ἐξ αὐτῶν ἐφαίνετο πλέον. Ἡ μόνη αὐτοῦ ἐνασχόλησις ἦν ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς πατρίδος μετ' αὐτοῦ δὲ συνεργάζετο ἡδὴ καὶ ὁ κόμης Καποδίστριας, ὅστις ἐνήργει καὶ παρὰ τῷ Αὐτοκράτορι Ἀλεξάνδρῳ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Καθ' ἐκάστην Ἑλλήνας νεανίαι συνέρρεον πανταχόθεν ἐν Βιέννῃ ἵνα συνεννοηθῶσι μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν τοῦ πρίγκηπος Ὑψηλάντου, δις δὲ καθ' ἐκάστην ἐβδομάδα συνηθροίζοντο εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ ἐνοικιασθὲν ὑπὸ τοῦ Ὑψηλάντου μέγαρον ἐν τινι τῶν προαστείων τῆς Βιέννης, χωρὶς ἢ συνήθως τόσον ἄγρυπνος ἀστυνομία νὰ δεικνύῃ ὅτι ὑποπτεύεται καὶ τὴν ἐντὸς τῆς πρωτευούσης ὀργανιζομένην συνωμοσίαν. Οἱ πολιτικοὶ τῆς Αὐστρίας εἶχον τόσας πολλὰς καταπειγούσας ἀσχολίας, ὥστε οὐδόλως ἐφρόντιζον περὶ τῶν συνωμοτῶν, οἵτινες μηδὲν μετὰ τοῦ παρόντος κοινὸν ἔχοντες ἀνέμενον τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σχεδίων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ μέλλοντος.

Ἡ σύνοδος εἶχε χορεύσει δι' ὅλου τοῦ χειμῶνος, καὶ ὅτε ἦλθεν ὁ Μάρτιος μετὰ τὰ πρῶτα αὐτοῦ ἄνθη καὶ τὰς πρῶτας θερμὰς ἡλιακὰς ἀκτίνας, οἱ διπλωμάται δὲν εἶχον ἀκόμη βαρυνθῇ τὰς διασκεδάσεις, καὶ ἐπενόουν νέας ἑορτὰς καὶ νέας ποικιλίας. Κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἐπρόκειτο νὰ δοθῇ ἐν τοῖς ἀνακτόροις παράστασις θεατρικὴ. Ἡ Αὐτοκρατορὶς Λουδοβίκος ἐξέλεξε τὰ παρασταθησόμενα δράματα, ἃτινα ἦσαν «ὁ κουρεὺς τῆς Σεβίλλης» καὶ μικρὸν τι κωμικοδύλλιον «ὁ διακοπεὺς χορῶν». Οἱ μέλλοντες νὰ μετέσχουσιν τῆς παραστάσεως ἡγεμόνες καὶ ἡγεμονίδες κατεγίνοντο μετὰ ζήλου εἰς τὰς προγυμνάσεις καὶ προπαιμασίας, αἱ δὲ κυρίαι ἐπενόουν νέας ἐνδυμασίας διὰ τὰ τὴν παράστασιν καὶ διὰ τὸν ὀλίγον ἡμέρας μετὰ ταύτην δοθησόμενον ὑπὸ τοῦ πρίγκηπος Μέττερνιχ χορὸν.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Αὐτοκρατορίας ἐνησχολεῖτο μετὰ σπουδῆς εἰς τὰς προπαιμασίας τοῦ χοροῦ ἐκείνου, ὅστις ἔμελλε νὰ ἐπισφραγίσῃ τὰς διασκεδάσεις τοῦ χειμῶνος, διὰ τοῦτο τὴν 6 Μαρτίου ἐπιστρέψας μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἀπὸ τὸν χορὸν τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ρωσίας συνωμίλησεν ἐφ' ἱκανὴν ὥραν μετὰ τοῦ ἐπιστάτου αὐτοῦ περὶ τοῦ μέλλοντος χοροῦ καὶ τελευταῖον ἀπαυδήσας μετέβη εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ παραγυῖλας τῷ θαλαμηπόλῳ, ὅστις ἐξέδυσεν αὐτὸν, νὰ μὴ τὸν ἐξυπνήσῃ ἂν φθάσῃ τὴν νύκτα ταχυδρόμοι, ἐκτὸς ἂν αἱ κομιζόμεναι εἰδήσεις ἦσαν σπουδαιόταται καὶ δὲν ἐπεδέχοντο οὐδεμίαν ἀναβολήν.

Ὁ θαλαμηπόλος ἐκλείσεν ἡρέμα τὴν θύραν, καὶ ὁ Μέττερνιχ κατακλιθεὶς ἐκοιμήθη μετὰ τοὺς τόσους κόπου, τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἡμισείας νυκτὸς τὸν ὕπνον τοῦ δικαίου, ὅτε περὶ τὴν αὐγὴν ἀνοιχθείσης ἡρέμα τῆς θύρας τοῦ κοιτῶνος εἰσῆλθεν ὁ θαλαμηπόλος καὶ σταθεὶς πρὸ τῆς κλίνης τοῦ τὸν ἀφύπνισε.

«Συγγνώμην, ὑψηλότατε, εἶπε, διότι παρεβαίνω τὴν διαταγὴν σας, ἀλλ' ὅμως τὴν στιγμὴν ταύτην ταχυδρόμος ἐλθὼν ἐκόμισε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην.

«Ἀλλὰ φίλε μου, εἶπεν ὁ Μέττερνιχ τρίβων τοὺς ὀφθαλμοὺς του, σὰς εἶπον ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ με ἐξυπνήσητε δι' ἐπιστολήν.

Συγγνώμην, ὑψηλότατε, ἐξηκολούθησεν ὁ θαλαμηπόλος ἐπὶ τοῦ φακέλλου εἶναι γεγραμμένον μετρεῖς ὑποκάτωθεν γραμμὰς αἰλίαν κατεπεῖγον» καὶ διὰ τοῦτο ἐτόλμησεν νὰ σὰς ἀφύπνισα.

Δότε μοι τὴν ἐπιστολὴν καὶ φέρετε πλησίον τὸν λύχον, εἶπεν ὁ Μέττερνιχ ἀνεγειρόμενος ἐπὶ τῆς κλίνης.

Ὁ θαλαμηπόλος ἐποίησε τὸ προσταχθὲν καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς Αὐτοκρατορίας τρίψας καὶ πάλιν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνέγνωσε τὸ ἐπὶ τοῦ φακέλλου γεγραμμένον ἀπὸ τοῦ Καίσαροῦ βασιλικὸν Γενικὸν Προξενεῖον ἐν Γενούῃ καὶ ἔρριψε τὴν ἐπιστολὴν ἐπὶ τῆς πρὸ τῆς κλίνης μικρᾶς τραπέζης εἰπὼν· «ἔχομεν καιρὸν ἕως αὔριον· ἀφῆστέ με νὰ κοιμηθῶ καὶ μὴ εἰσέλθῃτε πρὶν ἀκούσῃτε τὸν κώδωνα».

Ὁ θαλαμηπόλος ἐξῆλθε κατησχυμένος, καὶ ὁ Μέττερνιχ ἀπεκοιμήθη πάλιν, ἀλλ' ὁ ὕπνος τοῦ ἦν ἀνήσυχος· εἶδε καθ' ὕπνου ὅτι δαίμονες ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐπιστολῆς τὸν ἐνέπαιζον. Ἐξυπνήσας δις ἢ τρίς ἠθέλησε ν' ἀποσφραγίσῃ τὴν ἐπιστολὴν καὶ νὰ τὴν ἀναγνώσῃ, ἀλλ' ὁ ὕπνος τὸν ἐκυρίευσεν καὶ ἐκοιμάτο πάλιν. Τελευταῖον ὅτε τὸ ἐπὶ τῆς ἐστίας ὠρολόγιον εἰδείκνυε τὴν 7 1/2 βραυνθεὶς τὸν ἀνήσυχον ἐκείνον ὕπνον ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὴν ἀπεσφράγισεν. Ἐν αὐτῇ περιείχοντο ἔξ μόνον γραμμαὶ αἱ ἐξῆς. «Ὁ ἐν τῷ λιμένι τῆς Ἑλβας σταθμεύων Ἀγγλος κομισσάριος Campbell ἦλθε τὴν στιγμὴν ταύτην μετὰ τοῦ δρόμωνός του ἐνταῦθα ἵνα πληροφορηθῇ παρὰ τοῦ ὑποφαινομένου γενικοῦ προξένου τῆς Α. Καίσαροῦ βασιλικῆς Μεγαλειότητος ἂν ὁ Ναπολέων ἐθιχθῇ ἐν Γενούῃ διότι ἔφυγεν ἀπὸ τῆς Ἑλβας. Ἀπαντήσαντος τοῦ ὑποφαινομένου γενικοῦ προξένου ἀποφατικῶς, ὁ κομισσάριος ἐπὶ βᾶς τοῦ δρόμωνός του ἀνεχώρησεν».

Μόλις ἀναγνούς τὴν ἐπιστολὴν ὁ Μέττερνιχ ἠγέρθη ἐσπευσμένως, ἔσυρε τὸν κώδωνα, διέταξε νὰ ἐτοιμασθῇ τὸ ὄχημα καὶ ἐνδυθεὶς μετὰ σπουδῆς μετέβη εἰς τὰ ἀνάκτορα παρὰ τῷ Αὐτοκράτορι Φραγκίσκῳ.

Ὁ Αὐτοκράτωρ εἶχεν ἐγερθῇ ἤδη καὶ ἀνέγνωσε μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ ἀταραξίας τὴν ἐπιστολὴν, ἣν τῷ παρουσίασεν ὁ Γραμματεὺς τῆς Αὐτοκρατορίας. Εἶτα σκεφθεὶς ὀλίγον ὕψωσε δις ἢ τρίς τοὺς ὤμους καὶ εἶπεν· «ὁ Ναπολέων φαίνεται θέλει νὰ παίξῃ πρόσωπον τυχοδιώκτου· εἶναι κύριος τῶν πράξεών του· καθῆκον ἡμῶν ὅμως εἶναι νὰ διατηρήσωμεν τὴν εἰρήνην τοῦ Κόσμου, ἣν ὁ ἀγύρτης ἐκεῖνος ἐπὶ τόσα ἔτη ἐτάραξε. Ὑπάγετε ἀμέσως παρὰ τῷ Αὐτοκράτορι τῆς Ῥωσσίας καὶ τῷ βασιλεὶ τῆς Πρωσίας καὶ εἰπατε αὐτοῖς ὅτι εἰμὶ ἐτοιμος

νὰ διατάξω τὴν εἰς Γαλλίαν ἐπιστροφὴν τοῦ στρατοῦ μου. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἀμφοτέρω θὰ ἦνε σύμφωνοι».

Καὶ πράγματι ὁ Αὐτοκράτωρ Φραγκίσκος εἶχε δίκαιον. Οἱ δύο μονάρχαι ἦσαν πληρέστατα μετ' αὐτοῦ σύμφωνοι.

Τὴν ὀγδόην καὶ τετάρτον εἶχε λάβει ὁ Μέττερνιχ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Τσάρου, τὴν ὀγδόην καὶ ἡμίσειαν τὴν τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσίας, τὴν ἐννάτην ἐπιστρέψας εἰς τὸ μέγαρόν του εὗρεν ἀναμένοντα τὸν στρατάρχην Σχτάρτσεμβέργ, καὶ τὴν ἐννάτην καὶ ἡμίσειαν οἱ ὑπασπισταὶ τῶν μοναρχῶν καὶ οἱ στρατηγοὶ διηυθύνοντο ἤδη πρὸς τοὺς ἐπιστοίφοντας στρατοὺς ἵνα διατάξωσιν αὐτοὺς νὰ σταθῶσι νέας διαταγὰς ἀναμένοντες. Ἐν δικστήματι βραχυτέρῳ τῆς μιᾶς ὥρας ἀπερασίσθη ἡ ἀνανέωσις τοῦ πολέμου καὶ ἐδόθησαν αἱ πρὸς τοῦ διαταγαί.

Ὁ πόλεμος ἦν γαγονὸς πλέον, διότι ὁ Ναπολέων ἐδραπέτευσεν ἀπὸ τῆς Ἑλβας. Πάντες οἱ ἐν τῇ Συνόδῳ τὸ ἐγνώριζον καὶ ὅμως ἡ Σύνοδος ἐξηκολούθει νὰ χορεύῃ.

Τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἐσπέραν παρεστάθησαν ἐν τοῖς Αὐτοκρατορικῇς ἀνακτόροις, αὐτοὶ κορευοὶ τῆς Σεβίλλης καὶ αὐτοὶ διακοπεῖς χοροὶ, καὶ μετὰ τέσσαρας ἡμέρας ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Μέττερνιχ ὁ προμνησθεὶς χορὸς ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ αὐτοῦ ἐπαύλει. Αἱ αἵθουσαι ἦσαν μεγαλοπρεπῶς διακοσμημέναι, ἡ αἵθουσα τοῦ χοροῦ ὡμοιάζε πρὸς ναὸν νυμφῶν, καὶ ὡς νύμφη ἵπταντο αἱ ὠραιόταται καὶ πολυτελεστάτα ἐνδεδυμέναι κυρίαι κρατούμεναι ὑπὸ τῶν χρυσόστολων χορευτῶν, ὧν τὰ στήθη ἦσαν κεκαλυμμένα ὑπὸ παντοειδῶν παρασῆμων. Πάντες οἱ ἐν τῇ ἐορτῇ ἐφαίνοντο εὐθυμοὶ, καὶ ποῦ καὶ ποῦ διπλωμάται τινες ἱστάμενοι ἐν ἀποκέντρῳ τῆς αἵθουσας γωνίᾳ, συνδιελέγοντο περὶ πολιτικῶν, ἡρώτων ἀλλήλους, ποῦ ἄρά γε νὰ διηυθύνῃ ὁ Ναπολέων, καὶ διατὶ οὐδεμίᾳ νεωτέρα περὶ αὐτοῦ εἰδήσις ἦλθε, καὶ ἔρριπτον ἐνίοτε τὰ βλέμματα πρὸς τὸ μέρος, ἐνθα ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας ἱστάμενοι συνδιελέγοντο μετὰ τοῦ Λόρδου Οὐέλιγκων καὶ τοῦ κόμητος Πέππο δι Βόργο.

Εὐτυχεῖς τινες διπλωμάται ἱστάμενοι πλησίον τῆς ομάδος ἐκείνης, ἤκουον τὸν Πέππο δι Βόργο λέγοντα μετὰ ζωηρότητος· «τὸ τέρας δὲν ἔκαμε καλὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς του. Νομίζει ὅτι θὰ εὕρῃ συμπαθείας ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλ' ἀπατάται. Ἀμα πατήσῃ τὸ ἔδαφος τῆς Γαλ-

λίας, ὁ λαὸς ἐξαγριωθείς θέλει τὸν κρεμάσει εἰς τὸ πρῶτον τυχὸν δένδρον. » (1)

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην Ῥώσος ἀξιωματικός εἰσελθὼν μετὰ σπουδῆς εἰς τὴν αἴθουσαν, διηυθύνθη πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον καὶ τῷ ἐνεχείρησεν ἐπιστολήν. Ὁ Τσάρος ἀναγνούς αὐτὴν ὠχράσε, καὶ μὲ χεῖρα τρέμουσαν διέβασε τὴν ἐπιστολήν πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσίας, ὅστις ἅμα ἐρρίψεν ἐπ' αὐτῆς τὰ βλέμματα συνωφρυνώθη.

Τὴν ἰδίαν στιγμὴν εἰσῆλθε καὶ ὁ πρίγκηψ Ταλλεϋράνθος εἰς τὴν αἴθουσαν. Ὁ Τσάρος ἅμα ἰδὼν αὐτὸν ἠγέρθη καὶ πλησιάσας αὐτὸν ἔκραξε. « Δὲν σὰς τὰ προσέπον ἐγώ, πρίγκηψ, ὅτι τὰ πράγματα θὰ δεινωθῶσι; Ὁ Ναπολέον ἀπέβη εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τινα συντάγματα ἐκηρύχθησαν ἤδη ὑπὲρ αὐτοῦ. »

Οἱ λόγοι οὗτοι ἀκουσθέντες ὑπὸ πολλῶν διεδόθησαν ὡς ἀστραπὴ εἰς ὅλην τὴν αἴθουσαν καὶ μετέβαλον ἐξ ὀλοκλήρου τὴν φυσιογνωμίαν αὐτῆς. Ὡς ὁ κῆπος τῆς Ἀρμίδας μεταβάλλεται διὰ μαγείας εἰς ἔρημον, οὕτω καὶ ἡ κατὰ φῶτος αἴθουσα τοῦ Μέττερνιχ ἠλλαξεν ἀμέσως ὄψιν. Πάντα τὰ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης μειδίωντα πρόσωπα ἐσκυθρόπασαν, τὰ χορεύοντα ζεύγη ἐσησαν, ἐνῶ ἡ μουσικὴ ἐπαιάνιζεν εἰσέτι ἀρμονικώτατον στρόβιλον, ἕκαστος ἐπανελάμβανεν ὡς ἐμβρόντητος τὰς τέσσαρας λέξεις « ὁ Ναπολέον ἐν Γαλλίᾳ. »

Καὶ αὐτὰ τὰ φῶτα τῆς αἰθούσης ἐφάνησαν σκοτισθέντα καὶ αὐτὰ τὰ κοσμοῦντα τὰς τοῦ ἡλίου ἀνθὴ ἐφάνησαν ὅτι ὠχράσαν. « Ὁ διακοπὴς χορὸς » ὃν πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν παρέστησαν ἐν τοῖς ἀνακτόροις, παρίστατο σήμερον ἐν πραγματικότητι, ἀλλ' οὐδεὶς ἐγέλα. Οἱ μονάρχαι ἀνεχώρησαν ἀμέσως ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τῶν διπλωματῶν. Οὐδεὶς ἤθελε πλέον νὰ χορεύσῃ ἢ εὐθυμήσῃ, καὶ ἐνῶ μόλις ἦτο μεσσηνύκτιον αἱ αἴθουσαι τοῦ πρίγκηπος Μέττερνιχ εἶχον κενωθῇ καθ' ὀλοκληρίαν.

Τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἐσπέραν ἐτέρα ἐορτὴ ἐτελείτο ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ πρίγκηπος Ὑψηλάντου, ἀλλὰ τὴν ἐορτὴν ταύτην δὲν ἐκόσμουσαν οὔτε ἀνθὴ, οὔτε μουσικαὶ οὔτε ὠραῖαι κυρίαι, οὔτε πάλυέλαιοι. Ἦτον ἐορτὴ τῆς φιλοπατρίας. Ὁμάς νεανιῶν μὲ σοβαρὰς φυσιογνωμίας καὶ μὲ ὀφθαλμοὺς πυρώδεις ἐκάθηντο σιωπηλοὶ ἐντὸς τῆς

αἰθούσης καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης. Ἐνῶ ὠμίλει πρὸς τοὺς φίλους του, ὁ θαλαμηπόλος εἰσελθὼν τῷ ἐνεχείρησεν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ἀποσφραγίσας καὶ ἀναγνούς ἐμειδίασεν, εἶτα στραφείς πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν ἀχαίρετε, φίλοι, ἔκραξεν ὑψὼν ὡς σημαίαν τὴν ἐπιστολήν. Χαίρετε, ὁ ἥλιος τῶν ἐλπίδων μας ἀνατέλλει. Ὁ Ναπολέον ἐδραπέτευσεν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Ὁ πόλεμος ἀνανεοῦται. Ἀς μετὰσχωμεν καὶ ἡμεῖς αὐτοῦ. Πάντες οἱ λαοὶ ἐγείρονται διὰ ν' ἀποκτήσωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν των. Καὶ ἡ Ἑλλὰς πρέπει τώρα νὰ ἐγερθῇ, ν' ἀποβάλῃ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τῆς τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ νὰ στεφθῇ μὲ τὸ διάδημα τῆς ἐλευθερίας. Καὶ ἡ Ἑλλὰς πρέπει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν χορείαν τῶν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγωνιζομένων λαῶν. Σπεύσατε, φίλοι μου, ἀναχωρήσατε ἐντεῦθεν. Μετάβητε ὡς ἄγγελοι τῶν θεῶν εἰς πάσας τὰς ἐπαρχίας, εἰς πάσας τὰς νήσους τῆς Ἑλλάδος, ἀναγγεῖλατε τοῖς φίλοις, ὅτι ἐπῆλθεν ὁ καιρὸς, καθ' ὃν ἢ θὰ νικήσωμεν ἢ θ' ἀποθάνωμεν ὑπὲρ πατρίδος. Κράξατε, προσκαλέσατε τοὺς νέους καὶ ἄνδρας τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰπατέ τοῖς νὰ ὀπλισθῶσι καὶ νὰ ὦσιν ἐτοιμοί, εἰπατέ τοῖς ὅτι δὲν θὰ εὐχώμεθα πλέον, ἀλλὰ θ' ἀγωνισθῶμεν ὑπὲρ πατρίδος. Ἐνταῦθα ἐν Βιέννῃ δὲν ἔχομεν πλέον τίποτε νὰ πράξωμεν. Ἡ σύνοδος ἔληξεν, ὁ πόλεμος ἄρχεται. Σὰς ἀποστέλλω εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ ν' ἀναγγεῖλητε εἰς τὴν τυραννομένην πατρίδα μας ὅτι ἔφθασεν ἡ ὥρα τῆς ἀπολυτρώσεως, ὅτι οἱ υἱοὶ τῆς θ' ἀγωνισθῶσιν ὡς ἥρωες. Ὑπάγετε φίλοι μου, ὑπάγετε καὶ εἴθε ὁ θεὸς τῶν μαχῶν καὶ τῆς ἐλευθερίας νὰ σὰς προστατεύῃ. »

Εἴθε ὁ θεὸς τῶν μαχῶν καὶ τῆς ἐλευθερίας νὰ προστατεύῃ καὶ σὲ, ἔκραξαν οἱ νεανίαι ἐγειρόμενοι. Ζήτω ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, ὁ ἀρχηγός μας, ὁ μέλλων βασιλεὺς ἡμῶν.

Ὁχι! ἔκραξεν ὁ Ὑψηλάντης. Μὴ μὲ ὀνομάζετε οὕτω ὁ σκοπός μου δὲν εἶναι νὰ γείνω βασιλεὺς μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ ὁ ἐγωϊσμὸς καὶ ἡ ἰδιοτέλεια. Ὁ μόνος μου πόθος εἶναι νὰ ἐλευθερωθῇ καὶ νὰ εὐτυχήσῃ ἡ πατρίς μου. Θέλω νὰ ζήσω καὶ νὰ πολεμήσω ὑπὲρ τῆς πατρίδος μου. οὐδὲν πλέον θέλω νὰ εἶμαι ὁ πρῶτος πολίτης τῆς ἀπελευθερωθείσης πατρίδος. Σὰς ὀμνύω εἰς ὅ,τι ἔχω ἱερὸν ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς τὴν μνήμην τῶν χιλιάδων μαρτύρων τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἔθνους μας ὅτι ὁ σκοπός μου δὲν εἶναι οὔτε θρόνος, οὔτε τίτλοι, οὔτε τιμαί. Μὲ χεῖρας ἀγνάς μὲ

(1) Σημ. Μ. Λόγοι τοῦ διατάκτου τοῦτου διπλωμάτου πρίγκηπος Lagarde Memoires 2, 303.

καρδίαν ἀγνήν σύρω τὸ ξίφος ἵνα ἀγωνισθῶ ὑπὲρ τῆς πατρίδος μου. Ὑπάγετε καὶ εἰπατέ το εἰς τοὺς ἀδελφούς μας. Εἰπατέ τοῖς ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης τοὺς προσκαλεῖ διὰ νὰ πολεμήσωσι μετ' αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς προσφιλοῦς πατρίδος μας.

Τὴν ἐπαύριον ἀντὶ τῶν μεγαλοπρεπῶν ὀχημάτων, τὰ ὅποια ἕως χθὲς διηυθύνοντο καθ' ἑκάστην πρὸς τὸ Πράτερ, ἡ ἵσταντο πρὸ τῶν ἡγεμονικῶν μεγάρων, ἐφαίνοντο μόνον φορτηγοὶ ἄμαξι, φέρουσαι τὰς ἀποσκευὰς τῶν ἡγεμόνων καὶ διευθυνόμεναι πρὸς τὰς πύλας τῆς Βιέννης.

Καὶ ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς προγκηπέσσης Ἑλένης Σουβαρόφ, τὰ πάντα ἦσαν ἐτοιμα πρὸς ἀναχώρησιν. Ὁ Τσάρος κατέλιπε τὴν πρωΐαν ἤδη τὴν Βιέννην, καὶ πᾶσαι αἱ ρωσικαὶ ἐπισημότητες ἠτοιμάζοντο νὰ τὸν ἀκολουθήσωσιν. Ἡ προγκηπέσσα Ἑλένη, ἥτις κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας ἔζη ὅλως μεμονωμένη καὶ μὴ μετέχουσα τῶν διασκεδάσεων τῆς Συνόδου, ἐκάθητο μελαγχολικῇ ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ αὐτῆς δωματίῳ, ἀναμένουσα τὴν εἶδῃσιν ὅτι τὰ πάντα ἠτοιμάσθησαν πρὸς ἀναχώρησιν, καὶ ὅτι τὸ ὄχημα ἀνέμενεν ἐξευγμένον. Ὡς τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, καθ' ἣν ἐπεσκέφθη αὐτὴν ὁ Ὑψηλάντης, οὕτω καὶ σήμερον ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, παρατηροῦσα μὲ μελαγχολικὸν μεῖδιωμα τὸ βαθμηδὸν σθεννόμενον πρὸς τῆς ἐστίας.

Αἶφνης, ὡς καὶ τότε, ἠνοιχθὴ ἀθορύβως ἡ θύρα καὶ ὁ Ὑψηλάντης εἰσελθὼν, ἔσπευσε πρὸς αὐτὴν καὶ ἐκραζεν «Ἑλένη».

Αὕτη ἐκπλαγεῖσα ἠθέλησε νὰ ἐγερθῇ, ἀλλὰ τὰ γόνατά της ἔτρεμον καὶ πεσοῦσα ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, εἶπε. «Θεέ μου· εἰσθε σεῖς Ὑψηλάντη; δὲν μ' ἐλησμονήσατε λοιπὸν καὶ ἤλθατε νὰ μὲ ἀποχαιρετήσητε;

Μάλιστα, Ἑλένη, ἀπῆντησεν ὁ Ὑψηλάντης· ἦλθον νὰ Σὰς ἀποχαιρετήσω. Πρὶν ἢ καταλείπω τὴν Βιέννην καὶ παραδοθῶ εἰς τὸ ἀδέσβαιον καὶ πλῆρες κινδύνων μέλλον μου, ἠθέλησα νὰ σὰς ἴδω ἅπαξ ἔτι. Ἑλένη! ὁ ἀποχαιρετῶν τοὺς φίλους τοῦ ὁμοιάζει μὲ θνήσκοντα καὶ ἐπομένως τὴν στιγμήν τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ δύναται νὰ ἐκφράσῃ τοὺς μυχαιτάτους διαλογισμοὺς τοῦ· πολλὰ δὲ, τὰ ὅποια μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης μόλις ὠρολόγει εἰς ἑαυτὸν, θάλλουσιν

ὡς ἱερὰ ἀποκάλυψις καὶ ἐξέρχονται ἀπὸ τῶν μυχῶν τῆς καρδίας. Ἑλένη! ἀναβαίνων πρὸ ὀλίγου τὰς κλίμακας τοῦ μεγάρου σας διὰ νὰ σὰς ἀποχαιρετήσω, ἐθεώρουν ἑμαυτὸν ὡς θνήσκοντα. Ἀφες με νὰ σοὶ ἐξομολογηθῶ τώρα ὅτε θὰ χωρισθῶμεν, ἴσως διὰ παντός. Μοὶ τὸ ἐπιτρέπεις;» Καὶ λαβὼν τὴν χεῖρά της, ἐγονυπέτησε καὶ εἶπε· ἀδύναμαι Ἑλένη νὰ ἐξομολογηθῶ· θέλεις νὰ με ἀκούσης; Ἑλένη σὲ ἀγαπῶ. Ἴδου ἡ ἐξομολόγησίς μου, ἴδου τὸ μυστήριον ὅλου τοῦ βίου μου, τὸ ὅποιον ἀπέκρυπτον καὶ ἀπὸ ἐμὲ αὐτόν. Σήμερον δὲν δύναμαι νὰ τὸ κρύψω πλέον. Σὲ ἀγαπῶ. Εἰς τὴν πατρίδα μου ἀνήκει ὁ βραχίον μου, τὸ αἷμά μου, ἡ ζωή μου· πρέπει νὰ τηρήσω τὸν ὅρκον, ὃν ὤμοσα παρὰ τὴν κλίνην τῆς θνησκούσης μητρὸς μου· ὤμοσα νὰ μὴ ἐπιθυμήσω ἐπίγειον εὐτυχίαν, νὰ μὴ ὀνομάσω μηδεμίαν γυναῖκα σύζυγόν μου, πρὶν ἢ ἀπελευθερωθῇ ἡ Ἑλλάς. Ἡδὴ Ἑλένη ἄρχεται ὁ περὶ τῶν ὅλων ἀγὼν. Ἴσως δὲν θὰ ἴδωμεν ἀλλήλους ποτὲ πλέον. Θὰ ἀποθάνω ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς Ἑλλάδος, ἢ θὰ ἐλευθερώσω τὴν πατρίδα μου. Ἄν τὸ ἐπιτύχω, Ἑλένη, ἂν ὁ θεὸς εὐλογήσῃ τὸν ἱερόν σκοπόν μου, ἂν ἡ Ἑλλάς ἐλευθερωθῇ, δύναμαι νὰ ἔλθω πρὸς σὲ καὶ νὰ σ' ἐρωτήσω ἂν θέλῃς νὰ γίνῃς σύζυγός μου, σύζυγος τοῦ ἐλευθέρου Ἑλλήνος Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου; Θὰ μὲ περιμένῃς ἕως τότε; Θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃς νὰ ἔλθω πρὸς σὲ;»

Ἡ Ἑλένη ἠτένισε μειδιῶσα τὸ λάμπον τοῦ Ὑψηλάντου πρόσωπον εἴτα περιπτυξαμένη αὐτόν καὶ κλίνασα τὴν κεφαλὴν της ἐπὶ τῶν ὤμων του, ἐψιθύρισε. «Θὰ σὲ περιμένω. Ὑπάγε, ἐλευθερώσον τὴν πατρίδα σου καὶ εἴτα ἐλθέ πρὸς τὴν μνηστὴν σου. Θὰ σὲ περιμένω καὶ ἂν παρελθουν ἔτη πολλὰ, θὰ μείνω πιστὴ πρὸς σε θὰ σὲ περιμένω αἰωνίως, διότι σὲ ἠγάπησα, σὲ ἀγαπῶ καὶ θὰ σὲ ἀγαπῶ ἕως οὗ ἀποθάνω.

Αἱ ἐπὶ τοῦ ἀνανεουμένου πολέμου βασιζόμεναι ἐλπίδες τοῦ Ὑψηλάντου ἐπέπρωτο νὰ ψευθῶσι. Μετὰ ἑκατὸν μόλις ἡμερῶν ζωὴν κατελύθη ἡ δευτέρα Αὐτοκρατορία καὶ ὁ Ναπολέων κατέλειπε διὰ παντός τὴν σκηνὴν τοῦ Κόσμου. Δευτέραν ἤδη φορὰν οἱ στρατοὶ τῶν συμμάχων ἐπέστρεφον ἐκ Γαλλίας νικηφόροι, ἡ διακτῆρσις δὲ τῆς εἰρήνης ἦν ὁ διακαέστερος καὶ τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν λαῶν πόθος.

Ὁ πόλεμος ἐληξε πρὶν ἢ ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, ὅστις ἐνεκα τοῦ ἐπισφαλοῦς τῆς υγείας του εἶχε ζητήσει καὶ ἐπιτύχει ἄδειαν παρὰ τοῦ Τσάρου, συναθροίσῃ ἐν Βλαχίᾳ χιλιάδας τινὰς πολεμιστῶν. Μ' ὅλα ταῦτα ὅμως δὲν παρήτησε τὸν σκοπὸν του, ἐξηκολούθει ἐργαζόμενος μετὰ ζήλου ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος του, καὶ ἡ τύχη ἐφαίνετο ὅτι τὸν νυνόει. Ἡ Κυρία Φὸν Κρύγερ συλλαβήσασα εἰς τὰ μυστηριώδη αὐτῆς δίκτυα τὸν Αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον ἐξηκολούθει προσευχομένη μετ' αὐτοῦ καὶ ἀγγέλλουσα αὐτῷ τὰς μυστηριώδεις αὐτῆς προφητείας. Ὁ φίλος αὐτῆς Καποδίστριας τὴν κατέπεισεν ὅτι ἡ συνωμοσία τῶν Ἑλλήνων εἶχεν εὐγενῆ καὶ εὐσεβῆ σκοπὸν, ὅτι ὁ πόλεμος, ὃν διεννοοῦντο νὰ ἐπιχειρήσωσιν οἱ Ἕλληνες εἶναι πόλεμος τοῦ καταδυναστευομένου Χριστιανισμοῦ κατὰ τῶν ἀπίστων τυράννων. Αὕτη δὲ ἐνθουσιασθεῖσα ὑπὸ τοῦ Καποδιστρίου ἀνέλαβε νὰ ἐνθουσιάσῃ τὸν Αὐτοκράτορα, ὅστις καὶ ὑπεσχέθη νὰ μὴ ἀναμιχθῇ διόλου καὶ νὰ μὴ ἐνεργήσῃ κατὰ τῆς ὀργανιζομένης ἐπαναστάσεως.

Τοῦτο μόνον ἤρκει εἰς τὸν Ὑψηλάντην, ὅστις, βέβαιος ἦδη ὢν ὅτι δὲν ἀντέπρατταν ἡ Ῥωσία, ἐξηκολούθει ἐργαζόμενος νυχθημερόν ὑπὲρ τοῦ εὐγενοῦς σκοποῦ του. Συνέστησε τὴν τρίτην Ἑταιρίαν, τὴν τρίτην μεγάλην πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος συνωμοσίαν ἐντὸς βραχείου χρονικοῦ διαστήματος τὰ μέλη τῆς Ἑταιρίας συνεποσοῦντο εἰς 60,000 εἰς τέσσαρας κλάσεις διαιρούμενα. Ἐκαστος ἑταῖρος ἔφερεν εἰς τὸν λιχανὸν τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς δακτύλιον, ἐφ' οὗ ἦν ἐγγεγλυμμένος Κένταυρος καὶ Γλαυξ, σύμβολα τοῦ ἡρωϊσμοῦ καὶ τῆς φρονήσεως.

Οἱ ἐπισημότεροι τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἄνδρες συγκατηριθμοῦντο μετὰ τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρίας. Ὁ πατριάρχης Ἰγνάτιος ἦν ἐνθουσιασμένος ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ὑπὲρ τοῦ κατὰ τὸ φαινόμενον προέδρου αὐτῆς Ὑψηλάντου. Ὁ ἀληθὴς πρόεδρος τῆς Ἑταιρίας ἦν ὁ κόμης Καποδίστριας, ὅστις μὴ ἐλθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔμενε παρὰ τῷ Τσάρῳ ὅπως ἐργάζεται ὑπὲρ τῶν συμφερόντων αὐτῆς καὶ τὴν ἀντιπροσωπεύει ἐν Ῥωσίᾳ· οὐδεὶς ὅμως ἐγνώριζεν ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ ἀληθὴς ἀρχηγός, διότι ὁ Καποδίστριας ἐνήργει μυστικῶς καὶ ἐν τῷ σκότει. Ἄφησε τὸν Ὑψηλάντην νὰ ἐνεργῇ ὑπὲρ αὐτοῦ, νὰ καταστῇ ἀνίκανος, διὰ νὰ ἐλθῇ βραδύτερον αὐτὸς ὅταν φθάσῃ ἡ κατάλληλος ὥρα. Ἐφαίνετο ὡς ἀπλοῦς, φτωχὸς καὶ μετριόφρων πολιτικός, ἐνῶ ἐν τῷ στή

θει αὐτοῦ ἔκαie πυρὰ ὁλόκληρος ἐγνώσμου, τὴν ὁποῖαν ἐκρυπτεν ἕως οὗ ἐλθῇ ἡ ὥρα τοῦ θριαμβοῦ. Κατ' ὁρθωσεν ν' ἀποκτήσῃ τὴν ὑπὲρ τῆς Ἑταιρίας συμπάθειαν καὶ τὴν προστασίαν τοῦ Τσάρου παρκαστήσας αὐτῷ ὅτι ὁ σκοπὸς αὐτῆς ἦν θρησκευτικὸς μᾶλλον ἢ πολιτικός. Ἐν ἐνὶ λόγῳ αὐτὸς μὲν ἦν ἡ ψυχὴ τῆς Ἑταιρίας, ὁ δὲ Ὑψηλάντης ὁ κατὰ τὸ φαινόμενον πρωταγωνιστὴς καὶ ἥρωες, ὥστε, ἐκραγείσης τῆς ἐπαναστάσεως οἱ πρῶτοι τῆς κταιγίδος κεραυνοὶ προσέβαλον τὸν Ὑψηλάντην, ὁ ἄνεμος τὸν ἀφίρπασε, καὶ τὴν θέσιν αὐτοῦ κατέλαβεν ὁ Καποδίστριας. Πρὶν ὅμως φθάσῃ ἡ κατάλληλος ὥρα, αὐτὸς δὲν ἤθελε νὰ φανερωθῇ διόλου, δι' ὃ ὅτε τὸ 1821 ἡ Ἑταιρία ἀπεφάσισε ν' ἀρχίσῃ τὸν πόλεμον καὶ ὠνόμασεν ἀρχηγούς αὐτὸν καὶ τὸν Ὑψηλάντην, ὁ μὲν Ὑψηλάντης ἐδέχθη ἐνθουσιωδῶς, ἐνῶ οὗτος ἡρνήθη. Ἦθελε νὰ ἴδῃ τὴν τύχην τῆς ἐπαναστάσεως, ἤθελε νὰ περιμένῃ.

Ὁ Ὑψηλάντης μετέβη μετὰ τῶν φίλων αὐτοῦ εἰς Βασσαράβιαν καὶ ἅμα ἀκούσαντες τὴν φωνὴν αὐτοῦ οἱ ἑταῖροι ἐξήγειραν ὅλην τὴν Ἑλλάδα, τὴν Μαλδαυίαν καὶ Βλαχίαν καὶ συναθροίσθησαν μετ' ἐνθουσιασμοῦ περὶ τὸν ἀρχηγόν των. Οἱ ἐν ταῖς Παραδουναβίοις ἡγεμονίαις σατράπαι συναθροίσαντες ἐν βίᾳ ὅσον στρατὸν ἠδύναντο, ἀπέστειλαν αὐτὸν κατὰ τοῦ Ὑψηλάντου. Παρὰ τὴν Τέργοβιτς συνηντήθησαν οἱ δύο ἀντίπαλοι στρατοί. Πρὸς στιγμὴν ἡ νίκη ἦν μετὰ τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' αἶφνης σώματός τινος ἐκ Βλάχων συγκειμένου αὐτομολήσαντος, ὁ Ὑψηλάντης ἠναγκάσθη νὰ διατάξῃ τὴν ὑποχώρησιν ὅπως τακτοποιήσῃ τὸν στρατὸν του καὶ συναθροίσῃ νέα σώματα. Μετὰ τινὰς ἡμέρας συνεκροτήθη ἡ ἐν Δραγατσάνῳ μάχη. Τὸ πρῶτον μέλλον νὰ προσβάλῃ σῶμα ἦν ὁ ἱερὸς λόχος μόνον ἐξ ἑταίρων συγκείμενος καὶ ἐπὶ κεφαλῆς ἔχων τὸν Ὑψηλάντην. Οἱ ἥρωες ἐκεῖνοι ὁρμήσαντες κατὰ τοῦ ἐχθροῦ τὸν ἀπώλεσαν. Οἱ Τούρκοι ἤρχισαν νὰ ὑποχωρῶσι καὶ ἐπεχείρησαν δι' ἱππικοῦ ἔφοδον ἐκ πλαγίων κατὰ τοῦ ἱεροῦ λόχου. Ἡ ἔφοδος ἀπεκρούσθη μεθ' ἡρωϊκῆς καρτερίας. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, τὴν κρίσιμον ἐκείνην στιγμὴν, σῶμα τι ἐξ Ἀλβανῶν καὶ Πανδούρων ὑπὸ τὸν Βασίλειον Καραβίαν ἀντὶ νὰ ὑπερασπίσῃ τοὺς Ἕλληνας ἐπετέθη κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς κατέσφαξεν. Οἱ Ἕλληνες ἤρξαντο νὰ φεύγωσι, μόνος δὲ ὁ ἱερὸς λόχος ἔμενε ἐκεῖ σταθερὸς ὡς τεῖχος, ἀποφασισμένος ν' ἀποθάνῃ ὑπὲρ πατρίδος. Περιζωσθέντες πανταχόθεν, οἱ ἥρωες ἐκεῖνοι μόλις

εἰς 500 ἤδη συμποσούμενοι, ἀντέστησαν ἐπίτινα χρόνον ἀκόμη κατὰ τῶν λυσσῶδων ἐφόδων τοῦ Τουρκικοῦ ἱππικοῦ καὶ πεζικοῦ, καὶ τέλος, καταβλήθέντες ὑπὸ τῆς κατ' ἀριθμὸν ὑπερηχῆς, ἔπεσον πάντες ἡττηθέντες, ἀλλὰ νικηφόροι ὡς οἱ μεγάλοι αὐτῶν τῶν Θερμοπυλῶν πρόγονοι.

Μετ' αὐτῶν ἤθελε νὰ πέσῃ καὶ ὁ Ὑψηλάντης. Δακρύων ὑπὸ θυμοῦ καὶ θλίψεως ἐμάχετο ὡς ἀπηλπισμένος λέων. Σχεδὸν διὰ τῆς βίας ἀπήγαγον αὐτόν τινες τῶν ἀξιωματικῶν του καὶ τὸν ἐξώρκισαν ἐν ὀνόματι τῆς πατρίδος νὰ φεισθῇ τῆς ζωῆς του τῆς τόσῃ ἀναγκαίᾳ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Μετὰ τὴν καρδίαν συντετριμμένην διὰ τὸ ἀτύχημα καὶ τὴν προδοσίαν τῆς προλαβούσης, προσεκάλεσε τὴν ἐπαύριον τὰ λείψανα τοῦ στρατοῦ, τὰ ὅποια ὁμῶς δὲν ἠκολούθησαν τὴν πρόσκλησίν του καταλιπόντα τὸν μὴ ὑπὸ τῆς τύχης εὐνοηθέντα ἥρωα.

Μ' ὅλα ταῦτα δὲν ἀπεθάρρυνθη, δὲν παρήτησε τὸν σκοπὸν του, ἀλλ' ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Πελοπόννησον ἐνθα διέτριβεν ἤδη ὁ ἀδελφός του Δημήτριος. Πρὶν ὁμῶς ἀναχωρῆσαι ἐξέδοτο τὴν ἐξῆς πρὸς τὸν προδότην στρατὸν του προκήρυξιν.

«Ἡττήθημεν οὐχὶ ὑπὸ τῆς ἀνδρείας τῶν ἐχθρῶν, ἀλλ' ἐνεκα ἡμετέρου σφάλματος. Ἡ προδοσία σας μὲ ἀναγκάζει νὰ σᾶς ἐγκαταλίπω. Κατεπατήσατε τοὺς ἱεροὺς ὅρκους σας. Ἐπροδότατε τὸν θεὸν καὶ τὴν πατρίδα. Μ' ἐγκατελείψατε καθ' ἣν στιγμὴν ἠλπίζον ἢ νὰ νικήσω μεθ' ὑμῶν, ἢ ν' ἀποθάνω μεθ' ὑμῶν ἐνδόξως. Εἴμεθα πλέον χωρισμένοι διὰ παντός. Ὑπάγετε νὰ ἐνωθῆτε μὲ τοὺς Τούρκους, οἵτινες εἶναι οἱ μόνοι φίλοι σας. Ἐξέλθετε ἀπὸ τὰ δάση ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐκρύβητε, κατὰβητε ἀπὸ τῶν ὄρεων, ἐφ' ὧν θέλετε νὰ κρύψητε τὴν δειλίαν σας. Ὑπάγετε νὰ ἐνωθῆτε μετὰ τῶν Τούρκων· φιλήσατε τὰς χεῖράς των, αἵτινες στάζουσιν ἀκόμη ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν πατριαρχῶν σας, τῶν ἀρχιερέων σας, τῶν ἱερέων σας, τῶν ἀθώων ἀδελφῶν σας!

«Σεῖς δὲ, σεῖς ἱεραὶ σκιὰι τῶν ἀληθῶν Ἑλλήνων, σκιαὶ τοῦ ἱεροῦ λόχου, σεῖς αἱ προδοθεῖσαι, σεῖς αἱ θυσιάσασαι τὴν ζωὴν σας διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος σας, δέξασθε δι' ἐμοῦ τὴν εὐγνωμοσύνην ὅλου τοῦ ἔθνους. Ἐντὸς ὀλίγου μνημεῖα θέλουσι καταστήσει τὰ ὀνόματά σας ἀθάνατα. Οἱ μείναντες πιστοὶ ἐκ τῶν φίλων μου εἰσὶ γεγραμμένοι ἐν τῇ καρδίᾳ μου

μὲ πυρίνους χαρακτῆρας. Ἡ μνήμη των θέλει εἶσθαι πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἡ μόνη παρηγορία τῆς βαρυαλγούσης ψυχῆς μου. Εἰς τὴν περιφρόνησιν καὶ τὰς ἀράς τοῦ ἔθνους καὶ τῶν ἐπερχομένων γεννεῶν, παραδίδω τοὺς προδότας καὶ ἐπιόρκους, οἵτινες λειποτακτήσαντες ἐπὶ νεγκὸν τὴν διάλυσιν τοῦ στρατοῦ μας».

Κατησχυμμένος καὶ βαρυαλγὼν ἀνεχώρησεν ὁ ἥρωας τῆς ἐλευθερίας. Δὲν ἀπώλεσεν ὁμῶς πᾶσαν ἐλπίδα. Γράψας πρὸς τὸν Καποδίστριαν καὶ τὸν Αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον, ἱκετευτικῶς τάτας ἐπιστολάς, ἐζητεῖτο τὴν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος βοήθειάν των. Ἀλλ' ἐν τῇ πολιτικῇ ὁ ἀτυχῆς θεωρεῖται ἐγκληματίας. Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος θὰ ὑπεστήριζε τὸν νικητὴν ἀρχηγὸν τῶν Ἑλλήνων, τὸν ἡττηθέντα ὁμῶς τὸν ἀπηνήθη, τὸν ἀπηνήθη ἰδίᾳ κατὰ συμβουλήν τοῦ Καποδιστρίου, ὅστις ἐκηρύχθη ἤδη κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἀπεκάλει δημοσίᾳ ἀπονενομημένον τυχοδιώκτην. Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος διέταξε νὰ σθεσθῇ ἀπὸ τῶν στρατιωτικῶν καταλόγων τὸ ὄνομα τοῦ ἀποστάτου, καὶ τὸ πρὸς τοῦτο Αὐτοκρατορικὸν διάταγμα συνέταξεν, ὅποια φρίκη! ὁ κόμης Ἰωάννης Καποδίστριας!

Τοιοιουτρόπως ὁ Ὑψηλάντης ἦν κατεστραμμένος. Ἐκηρύχθη κακοῦργος ἐκτὸς τοῦ νόμου, τὸν ὅποιον ἡδύνατο νὰ φονεύσῃ ἕκαστος. Ἡδὴ ὁ Ὑψηλάντης ἐθεωρεῖτο παρὰ τῶν διπλωματῶν ὡς ἀπονεννημένος τυχοδιώκτης καὶ φαντασιόκοπος. Πάντες τὸν ἀπηνήθησαν, πάντες ἀπέστρεψαν ἀπ' αὐτοῦ τὰ πρόσωπα.

Ὁ πρίγκηψ Μέντερνιχ, ὅστις εἶχε συνειθίσει νὰ μισῇ τοὺς ταρχῆζας καὶ ἐπαναστάτας, ἤθελε νὰ δώσῃ τῶρα εἰς τὸν κόσμον φρικώδη τοῦ τοιούτου μίσους τοῦ ἀπόδειξιν. Ὅτε ὁ ἀτυχῆς Ὑψηλάντης μὲ καρδίαν συντετριμμένην καὶ βαρυαλγὼν ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ τοῦ ἐπάτησε τὸ Αὐστριακὸν ἔδαφος ἵνα μεταβῇ εἰς Τρανσυλβανίαν, συνελήφθη κατὰ διαταγὴν τοῦ Μέντερνιχ ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν ἀρχῶν καὶ μετηνέχθη εἰς τὸ φρούριον Μούνκατς. Ἐνταῦθα ἐν τῷ φρουρίῳ ἐκείνῳ, τὸ ὅποιον κατέστησαν ἐπίσημον οἱ εὐγενεῖς Οὐγγροὶ δεσμῶται διήγαγεν ὁ Ὑψηλάντης δύο φρικώδη ἔτη.

Ἐν τῷ φρουρίῳ ἐκείνῳ ἐστέναζον ἐπὶ παλλὰ ἔτη ἀποκεχωρισμένοι τοῦ κόσμου ὁ Φραγκίσκος Ραγότσκι, οἱ κόμητες Τοκέλυ καὶ Σέβρυ οἱ πρόμαχοι τῆς ἐλευθερίας τῆς Οὐγγαρίας. Ἀλλ' ἐκεῖνοι τοῦλάχιστον εἶχον ἐπαναστατήσει κατὰ

τῆς Αὐστρίας ἐπολέμησαν κατὰ τοῦ Αὐτοκράτο-
ρικου στρατοῦ, ἐνῶ ὁ Ὑψηλάντης κατ' οὐδὲν
προσέβαλε τὴν Αὐστροίαν· ἐπολέμησε κατὰ τοῦ
κοινοῦ ἐχθροῦ τοῦ Χριστιανισμοῦ, τῶν Τούρκων,
καὶ ὁμῶς ἡ Αὐστρία τὸν ἐτιμῶρει διὰ τοῦτο.
Ἡ Αὐστρία ἐκλείσσε τὸν ἥρωα, τὸν μάρτυρα τῆς
ἐλευθερίας ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις τοῦ Μούνχαζ!

Εἰς μάτην οἱ φίλοι του προσεπάθουν νὰ τῷ
ἀποδοθῇ ἡ ἐλευθερία. Εἰς μάτην ἡ Ἑλένη Σου-
βαρόφ ικέτευε γονυκλινῆς τὸν Αὐτοκράτορα τῆς
Ρωσσίας ὑπὲρ τοῦ Ὑψηλάντου. Ὁ Μέττερνιχ
καὶ ὁ Καποδίστριας ἐπεισαν τὸν Αὐτοκράτορα
ὅτι ἔπρεπε νὰ δείξουν εἰς πάντας τοὺς ἐν Εὐ-
ρώπῃ φίλους τῶν ἐπαναστάσεων ὅτι αἱ κυβερνή-
σεις δὲν ἀνέχονται τὰς παραχάξ, ὅτι ὁ ταράτ-
των τὴν εἰρήνην τῆς Εὐρώπης εἶναι κακοῦργος
καὶ ἐχθρὸς ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου.

Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης ἔμενε δεσμώτης
καὶ ἐπειδὴ ὑπῆρχε φόβος μήπως οἱ φίλοι του
κατορθώσωσι νὰ τὸν ἀπαγάγωσιν ἐκ τοῦ Μούν-
χαζ, τὸν μετήνεγκον μυστικῶς εἰς τὸ ἐν Βοεμίᾳ
φρούριον Τερεζίενστάττ, ὅπου ἔμεινεν ἐπὶ πολ-
λὰ ἔτη δεσμώτης. Οὐδεμίαν φωνή, οὐδεὶς ἀσπασ-
μὸς, οὐδεμίαν εἰδήσις ἐκ τοῦ Κόσμου ἔρθασέ
ποτε εἰς τὸ δεσμωτήριόν του. Ἐμαθεν ὁμῶς,
ἄγνωστον πῶς, ὅτι τὸ ἱερὸν ἔργον, οὗ ἐπελάβετο
δὲν κατεστράφη ὁλοτελῶς, ὅτι ἡ ἱερὰ φλόξ, τὴν
ἐπιβίαν ἥναψε δὲν ἐσθέσθη καθ' ὁλοκληρίαν.

Ἀπὸ τὴν δυστυχίαν καὶ τὸ μαρτύριον τοῦ
Ὑψηλάντου ἐνθουσιασθέντες οἱ Ἕλληνες ἀνεκαρ-
τέρουν εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα. Ἡθέλησαν νὰ ἐπα-
νορθώσωσι τὸ σφάλμα τῶν ἐκφυλισθέντων ἀδελ-
φῶν των. Ἡθέλησαν νὰ τοὺς συγχωρήσῃ ὁ Ὑ-
ψηλάντης βλέπων τὰ ἔργα των. Ἡ Ἑλλὰς δὲν
κατέθεσε τὰ ὅπλα· ἐμάχετο γενναίως διὰ τὴν
ἐλευθερίαν καὶ τὸ δίκαιόν της. Ἡ ἐγκαρτέρησις
δὲ αὕτη εὐγενοῦς λαοῦ, θέλοντος νὰ θραύσῃ
τὰ δεσμά του ἐξήγειρε τὰς συμπαθείας, ἀν' ὅχι
τῶν ἡγεμόνων, τοῦλάχιστον τῶν λαῶν. Ἐπὶ κε-
φαλῇ δὲ τῶν λαῶν ἴσταται ἡγεμὼν, τόσον
ἰσχυρὸς, τόσον δυνατὸς, ὁμιλεῖ μετὰ τόσον ἐπι-
θλητικῆς φωνῆς, ὥστε καὶ ἀκουσίως ἑαυτῶν οἱ
γῆινοι βασιλεῖς κλίνουνσιν ἐνώπιον αὐτοῦ τὸν αὐ-
χάνα καὶ ἐκτέλουσι τὰς διαταγὰς του.

Ὁ ἡγεμὼν οὗτος, εἰς ὃν πείθονται καὶ ὑπα-
κούουσι καὶ βασιλεῖς καὶ Αὐτοκράτορες εἶναι ἡ
κοινὴ γνώμη.

Ἡ κοινὴ γνώμη ἐν ὅλῃ τῇ Εὐρώπῃ ἐξηγέρθη
ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ἐκραζε κατὰ τῆς ἀδίκου τι-
μωρίας τοῦ Ὑψηλάντου ἐν πάσαις ταῖς χώραις

τῆς Εὐρώπης· ἐσχηματίσθησαν ἐταιρίαι πρὸς ὑ-
ποστήριξιν τῶν Ἑλλήνων καὶ αἱ ἡρώϊκα πράξεις
αὐτῶν ἦσαν εἰς τὰ στόματα καὶ αὐτῶν τῶν
παίδων τῶν σχολείων. Ὁ λόρδος Βύρων ἐξύμνησε
δι' ἐνθουσιωδῶν ἀσμάτων τοὺς Ἕλληνας καὶ
ἐνεθουσίασε τὴν νεολαίαν τῆς Εὐρώπης, ἥτις ἐ-
σπευδε περισχρόη νὰ μετάσχῃ τοῦ ἱεροῦ τῶν
Ἑλλήνων ἀγῶνος.

Ἡ κοινὴ γνώμη ὑπερίσχυσε καὶ τῆς ἀντιστά-
σεως τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν ἀνάκτορουβουλίων. Ἡ
Ἀγγλία καὶ ἡ Ρωσσία ἐκτρύχθησαν ὑπὲρ τῆς
Ἑλλάδος τὰς ἐμιμήθη δὲ μετ' ὀλίγον καὶ ἡ
Γαλλία. Ἡ Ἀγγλία ἀπέστειλε στόλον εἰς τὴν
μεσόγειον ἵνα ἐμποδίσῃ τοὺς στρατοὺς τοῦ Μεχ-
μέτ-Ἀλῆ ν' ἀποβῶσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὴν
20ην Ὀκτωβρίου 1827 συνεκροτήθη ἡ ἐν Ναυ-
αρίνῳ ναυμαχία, καθ' ἣν, κατὰ στραφέντος ἐξ
ὁλοκλήρου τοῦ Τουρκοαἰγυπτιακοῦ στόλου, ἔμει-
ναν νικηταὶ οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ἀγγλοι. Ὁ
δυστυχὴς Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης ἐστένάζεν
ἐπὶ ὀπίσθῃ τῶν παγίων τειχῶν τῆς Τερεζίεν-
στάττ, μηδὲν περὶ τῶν νικῶν τοῦ ἔθνους του
πληροφορούμενος. Πῶς ὁμῶς ὅτε ὁ Ἀλέξανδρος
ἐκτρύχθη ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀπῆλθε παρὰ τοῦ
Μέττερνιχ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ὑψηλάντου.

Ἡ Ἑλένη Σουβαρόφ ἐπέτυχε τοῦτο διὰ τῆς
συζύγου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, τῆς ὡραίας Νατα-
λίας Ναβιγσκίν, ἥτις ικέτευε καθ' ἐκάστην τὸν
Αὐτοκράτορα, ἕως οὗ οὗτος μ' ὅλας τὰς ἀντε-
νεργείας τοῦ Καποδίστριας ἀπῆλθε παρὰ τοῦ
Πρίγκηπος Μέττερνιχ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ
δεσμώτου.

Ἀλλ' ὁ Καποδίστριας ἦν φίλος τοῦ Μέττερ-
νιχ καὶ ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐβέλ-
λε νὰ κατέλθῃ εἰς Ἑλλάδα, ἵνα, ὡς ὁ ἴδιος ἔλε-
λε «φάγῃ τὰ κάστρα τὰ ὅποια ἐξήγαγεν ἀπὸ
τὸ πῦρ ὁ Ὑψηλάντης», οἱ Ἕλληνες τὸν εἶχον
προσκαλέσει καὶ εἰς χεῖρας αὐτοῦ ἔμελλε νὰ
καταθέσῃ ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις τὴν ἐκτελε-
στικὴν ἐξουσίαν. Ἐμελλε νὰ γίνῃ πρόεδρος τῆς
Ἑλληνικῆς πολιτείας, ὥστε τὰ ἰδιοτελεῖα σχέ-
διά του ἐπετύγγανον. Ἀπὸ πρόεδρος ἠδύνατο
εὐκόλως νὰ γίνῃ βασιλεὺς. Ἀλλὰ πάντα τὰ
σχέδιά του ἐξεμπεδνίζοντο ἀν' ἀπελύετο ὁ Ὑ-
ψηλάντης. Ὁλοκλήρως ἡ Ἑλλὰς ἤθελε σπεύσει
νὰ τὸν ἀνακηρύξῃ πρόεδρον τῆς δημοκρατίας,
καὶ τοῦτο ἐννοεῖται οἰκοθεν, οὐδὲν εἰς τὸν
Καποδίστριαν συνέφερον.

Ὁ Πρίγκηψ Μέττερνιχ ἔτεινεν ἤδη αὐτῷ ἀρω-
γὸν χεῖρα. Ἀνέβαλε τὴν ἀπόλυσιν τοῦ Ὑψη-

λάντου, ἕως οὗ ὁ Καποδίστριας ἐπιβὰς ἀγγλικοῦ πλοίου ἐπλεε πρὸς τὸ Ναύπλιον. Τότε συγκατένευσε ν' ἀπολύσῃ τὸν Ὑψηλάντην ὑπὸ τὸν ῥητὸν ὅρον νὰ μὴ ἐγκαταλίπησιν οὐδέποτε τὸ αὐστριακὸν ἔδαφος, νὰ μείνῃ διαρκῶς ἐν Βερόνῃ, ὑποσχεθεὶς τὴν τήρησιν τῶν ὁρῶν τούτων διὰ τοῦ λόγου τῆς τιμῆς του καὶ δι' ἰδιοχειρῶς γεγραμμένης ὁμολογίας.

Ὁ Ὑψηλάντης οὐδ' ὅλως ἀπεποιήθη νὰ τὸ πράξῃ· ἡ καρδιά του ἦν συντετριμμένη, ἡ υγεία του κατεστραμμένη· ἐπεθύμει μόνον νὰ ἐξέλθῃ τοῦ δεσμοτηρίου του, καὶ ν' ἀποθάνῃ ἀναπνέων ἐλεύθερον ἀέρα.

Ὡς ἐννενηκοντούτης γέρον ἐξῆλθεν ὁ μέγας τριακονταεξαετής ἥρως ἀπὸ τοῦ δεσμοτηρίου του. Ἀλλ' ἀκόμη δὲν ἦτο ἐλεύθερος. Δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάγῃ ὅπου ᾔθελε. Φθάς ἐν Βερόνῃ, ἐμελλε νὰ γείνῃ κύριος τῶν πράξεών του. Καὶ ὁ τρόπος τῆς ὁδοιπορίας του τῷ εἶχεν ἐπιβληθῆ· κατὰ πρῶτον τὸν ἔφερον εἰς Βιέννην, ὁπόθεν μετὰ βραχείαν διαμονὴν ἐμελλε νὰ μεταβῇ εἰς Βερόνην.

Ἀλλ' ἦν ἀργὰ πλέον. Αἱ δυνάμεις τοῦ ἐξουτλήθησαν. Προσεβλήθη ὑπὸ θανατηφόρου ἀσθενείας· φρικῶδες νευρικὸς πυρετὸς διεδίδρωσκε τὸ σῶμά του. Ἐκεῖτο ἐπὶ ἡμέρας ὅλας ἀναίσθητος καὶ δὲν ἔδλεπε τὴν χαρίεσσαν καὶ ὠγρὰν γυναικείαν μορφήν, ἣτις κλίνουσα ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου του ἐπέθετε ψυχρὰ ἐπιθέματα ἐπὶ τοῦ μετώπου του καὶ ἔβρεχε τὸ πρόσωπόν του μὲ πύρινα δάκρυα.

Ἡμέραν τινα τέλος, ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀσθενὲς μεϊδίωμα ἐφάνη ἐπὶ τῶν χειλέων του, καὶ ἰδὼν τὴν γυναῖκα, ἐψιθύρισεν· «Εἶσα· σὺ Ἑλένη; ἡ καρδιά μου σὲ ἔκραζε πρὸ πολλοῦ· ἦλθες τέλος πάντων νὰ με ἐλευθερώσῃς;» Αὕτῃ δὲ κλίνουσα καὶ ἐπιθεῖσα φίλημα ἐπὶ τοῦ μετώπου του, ἀπεκρίθη· «Ἡ καρδιά μου ἤκουσε τὴν πρόσκλησίν σου, καὶ ἦλθον, Ἀλέξανδρε ἦλθον διὰ νὰ μὴ σὲ ἀφῇσω πλέον».

«Ἐγὼ ὅμως Ἑλένη μου, ὑπέλαβεν οὗτος, ἐγὼ πρέπει νὰ σὲ ἀφῇσω· δὲν δύναμαι νὰ μείνω παρὰ σοί. Σοὶ καταλείπω τὴν καρδίαν μου, ἀλλ' ἡ ψυχὴ μου ἵπταται πρὸς τὰς μακαρίας σκηνὰς ὅπου με ἀναμένουσιν οἱ ἥρωες καὶ μάρτυρες τῆς πατρίδος μου. Μὲ προσκαλοῦσι, διὰ νευμάτων, με κράζουσιν. Οἱ ἀρχαῖοι θεοὶ ἀναζῶσιν, οἱ ἀρχαῖοι ἥρωες ἀνοίγουσιν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ με ἀτενίζουσι με συμπαθεῖ βλέμματα. Δὲν με περιπαίζουσι, δὲν με περιφρονοῦσι. Γνωρίζουσιν ὅτι οὐδένα ἄλλον σκοπὸν εἶχον, ἢ τὴν

ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος μου. Οὐδεμίαν ἄλλην ιδιοτέλειαν ἢ ν' ἀποθάνω ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Καὶ πράγματι ἀποθνήσκω διὰ σὲ Ἑλλάς μου, μεταδίδω διὰ σὲ εἰς τὸ μνημα, εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν. Ὡ! λαμπρὲ· μακάριε θάνατε! ἀποθνήσκω διὰ τὴν πατρίδα μου. Ἰδοὺ τὴν βλέπω λάμπουσαν ἀπέναντί μου, ἰδοὺ ἡ Ἀκρόπολις περιβεβλημένη νέαν λαμπρότητα. Ὡ! ἡ Ἑλλὰς εἶναι ἐλευθέρα, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης δὲν ἐζησεν ἐπὶ ματαίῳ. Ὑγιάινε, Ἑλένη, υγείαινε! Μὲ προσκαλεῖ ὁ Θεμιστοκλῆς, πρέπει νὰ ὑπάγω πρὸς αὐτόν. Ὑγιάινε!»

Ἀνωρθώθη· τὸ βλέμμα του ἔλαμπε, τὰ χεῖλη του ἐμειδίων. Ἦν πάλιν νέος, πάλιν ὠραίος, πάλιν εὐτυχής... Ἐῖτα ἡ κεφαλὴ του ἐπεσεν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου καὶ ἐξέψυξεν. Ἀλλὰ τὸ μεϊδίωμα ἔλαμπεν ἀκόμη ἐπὶ τῶν χειλέων του, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἤσπραπτον ἐτι, ὅτε ἡ Ἑλένη σπυδαῶς τοὺς ἐκλείσε, ἐπιθεῖσα ἐπ' αὐτῶν τὸν ὕστατον ἀσπασμόν.

Ὁ Ὑψηλάντης ἀπέθανε... Πρὸ 13 ἐτῶν ἤρχισε τὰς ἐνεργείας του ἐν Βιέννῃ, ἱδρύσει τὴν ἑταιρίαν, καὶ ἐν Βιέννῃ ὅπου ἤρχισαν τὰ σχέδιά του ἔληξε καὶ ὁ βίος του. Τὸ ὄνειρον ἐτελείωσεν ἐκεῖ ὁπόθεν ἤρχισεν. Ἀπέθανε τὴν ἰδίαν ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ Καποδίστριας ἀπεβίβάσθη εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ εἶτα ἀνέλαβεν ἐν Αἰγίνῃ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν. Ἀλλ' ὁ θεὸς εἶναι δίκαιος. Ὁ Καποδίστριας ἐδολοφονήθη τὸ 1831. Ἡ ἐγώιστικὴ αὐτοῦ καρδιά, δὲν ᾔθελῃσε ν' ἀρκεσθῇ εἰς τὴν τίτλὸν τοῦ προέδρου, ἐζήτει τὴν μοναρχίαν, τὸ βασιλικὸν στέμμα, καὶ ἀντ' αὐτῶν εὔρε τὸν θάνατον!

Μετάφρασις Δ. Κρεμεζ

ΟΙ ΕΚ ΜΗΔΕΝΟΣ ΜΕΓΑΛΟΙ.

(Συνέχεια· ἴδε φυλ. ΙΒ')

13

Δόου Γεράμδος. — (α). Διάσημος ζωγράφος τῆς Ὁλλανδικῆς σχολῆς, γεννηθεὶς ἐν Λεῖδᾳ τῷ 1613 ὑπὸ πτωχῶν ἐργατῶν.

Ἐσπούδασε τὴν ἰχνογραφίαν ὑπὸ τὸν Δολέγκον, ὅστις ἰδὼν τὸν μαθητὴν του ταχέως ὑπερβάντα αὐτὸν εἰς τὴν τέχνην, τὸν συνεβούλευσε νὰ προσλάβῃ διδάσκαλον μᾶλλον ἱκανόν,

(α) Dow.